

TYÖELÄKE 1 | 2011

TE

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

STM:N KARI VÄLIMÄKI

TYÖ LUO POHJAN HYVIN- VOINNILLE

.....

TYÖELÄKEVAKUUTTAJIEN
SIJOITUSKANTA KASVOI

Yhdessä tekemisen riesa ja ilo

Pääsin sivusta seuraamaan, kun ala-asteen oppilas kävi kehityskeskustelua opettajansa kanssa. Kun puhe siirtyi koulun ryhmitöihin, totesi lapsi, että yksin työskenteleminen on kivempaa, sillä silloin saa päättää itse, mitä tekee.

Niin yksinkertaistahan se on. Mutta nykyinen maailma tai nykyinen työelämä suorastaan huutaa ryhmätyöskentelytaitoja. Yhdessä kehittäminen ja asioiden valmistelu on tärkeää juuri sen vuoksi, että saataisiin aikaan tuloksia.

Edellinen pääministeri testasi alakoululaisen suosimaa metodia ja yritti päättää itse eläkeiän korottamisesta. Päätös ei syntynyt sanelemalla, mutta ryhdyttiin ryhmätyöhön.

Tähän kevääseen osuu useammankin ryhmätyön loppusuora. Me työeläkealalla olemme lähes malttamattomasti odottaneet työurien pidentämistä mieltävän ryhmän tuloksia. Ennen työuryhmän ulostuloa ehtivät julkisuuteen työhyvinvoinnin kohentamiseen paneutuneen ryhmän loppuraportti ja vajaakuntoisten työllistymistä koskevaa selvitys. Tärkeitä avauksia molemmat, mutta eniten perhosiä valtakunnan vatsaan taitaa kuitenkin aiheuttaa työuryhmän tulosten odottelu.

Mikä hätä tässä nyt sitten on, kun vaalitkin ovat juuri tulollaan ja poliittiset päättäjät kuitenkin vaihtumassa? Itse asiassa juuri siinä se hätä piileekin. Esimerkiksi työuryhmältä odotetaan vaihtoehtoja pöytään valmiiksi seuraavalle hallitukselle ilman kannanottoa vaihtoehtojen paremmuusjärjestyksestä. Ja kun eduskuntavaalit kolkuttavat jo ovea, ei kukaan oikein edes tohdi tarttua siihen kuumimpaan perunaan eli eläkeiän oikeaan paikkaan.

Myös muut kuin työuryhmän selvitykset ansaitsevat huomiota. On surullista, jos jokin rakentava ehdotus hautautuu vaalitouhun alle kaikessa hiljaisuudessa eikä nouse koskaan kunnolla päätöksentekijöiden pöytään.

Työhyvinvointia lisääviä ehdotuksia pidetään yleisesti rakentavina. Ehkä jonkinasteista kyllästymistä tähän teemaan on kuitenkin havaittavissa, kun televisiossakin järjestetään jo työpahoinvointi-iltoja. Työpahoinvointi? Työonnellisuus? Työsurullisuus? Työntohimo? Työviha? Huh, kyllä sanoja löytyy, jos oikein ryhdytään revitteleeseen.

Sana- ja ilmaisuinflaatiosta huolimatta yhdyin niihin työelämän tietäjiin, jotka väittävät, että työn parasta antia on yhdessä tekemisen ilo. Siis loppujen lopuksi: ryhmätyö. Siinä on voimaa!

Kati Kalliomäki

Sisältö

TYÖELÄKE 1 | 2011

4 Työurat ovat nytkähtäneet myöhemmäksi

Työelämään tullaan ja sieltä lähdetään vanhempina kuin ennen.

6 Asiantuntija-artikkeli

Eläkkeellesiirtymisiän odote ylitti ensimmäisen kerran 60 vuoden rajan.

Asiantuntija-artikkelissaan **Jari**

Kannisto toteaa, että muutos oli ehkä odotettua suurempi.

8 Työstä tulevaisuuden puskuri

Hyvä eläkepolitiikka alkaa lapsista, linjaa Kelan tutkimusprofessori

Heikki Hiilamo. Hän puhuu

nykyisestä sosiaaliturvajärjestelmästä Bermudan kolmiona.

12 Koskinen

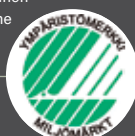
Kolumnissaan **Lasse Koskinen**

muistuttaa, että työeläkejärjestelmä on eläkkeiden hoitamista varten.

Sen rooli on palvella yrityksiä ja työntekijöitä.

Toimitus

Päätoimittaja: Kati Kalliomäki | Toimituspäällikkö: Anne Iivonen | Toimitusneuvosto: Outi Hartikainen, Kalervo Koistinen, Roope Noronen, Eija Pakkala, Toni Pekka, Staffan Sévon ja Mika Vidlund | Osoitteenmuutokset: Fax (09) 148 1172, Puhelin 010 751 2500, palvelupiste@etk.fi | Osoite: 00065 Eläketurvakeskus | Puhelin 010 7511 | Fax 010 751 2205 | www.etk.fi | 46. vuosikerta | Työeläke ilmestyy viisi kertaa vuodessa | Vuosikerran hinta on 18 euroa | Helsinki 2011 | PunaMusta Oy | ISSN-L 0564-5808, ISSN 0564-5808 (Painettu), ISSN 1799-5221 (Verkkajulkaisu) | Kannen kuva: Kari Rissa | Ulkoasu: Ilkka Kumpunen, Kipinä | Sisäisivujen paperi Galerie Fine Silk 70 g/m² | Kannen paperi Galerie Art Silk 130 g/m²

13 Työ luo pohjan hyvinvoinnille
Tulevalle hyvinvoinnille luodaan vahva pohja työllä ja osallisuudella, linjaa STM:n kansliapäällikkö **Kari Välimäki**.

14 Kohti kestävää kohtuutaloutta

17 Eläketurvakeskuksen tutkimusseminaarit
Kevään tutkimusseminaarien ohjelmakalenteri ja luennoitsijat.

18 Kokemuksen ääntä
Työeläketurvan puolesta elämäntyönsä tehnyt **Helena Tapio** tuntee perin juurin työeläkelainsäädännön.

20 Työeläkevakuuttajien sijoituskanta kasvoi
Työeläkevakuuttajat TELAn toimitusjohtaja **Esa Swanljung** on tyytyväinen viime vuoteen. Työeläkelaitosten sijoituskanta oli viime vuoden lopussa lähes 139 miljardia euroa.

21 Asiantuntija-artikkeli
Asiantuntija-artikkelissaan **Kerstin Appel** kertoo, miten Ruotsissa pyritään vähentämään sairauspoissaoloja ja aktivoimaan takaisin työelämään – ja, mitkä seuraukset ovat Suomessa asuville työkyvyttömyyseläkkeen hakijoille.

22 Optimistin raskas taakka
Elinkeinoelämän valtuuskunnan johtaja **Matti Apunen** näkee työelämän mainettaan parempana.

23 Työnilonjulistus
Vahvista työn tekemisen voimia, kuuluu yksi työnilonjulistuksen teeseistä.

24 Työelämän laatu otsikoiden kestoaihe
Takana on vilkas eläkekeskusteluvuosi, ilmenee vuoden 2010 mediakatsauksesta.

26 Pallo hallussa
Ulkomaanpalstamme kertoo muun muassa Tanskasta, että siellä eläkeikä nousee 67 ikävuoteen ja varhaiseläkkeistä luopumista kaavaillaan.

28 Y-sukupolvi ei ripustaudu menneeseen
Työelämän nuoret osaajat katselevat maailmaa toisesta vinkelistä kuin konkaripolvi.

32 Tiedoksi Nimitykset

33 Luin kirjan
Yhdyskunta-sarjakuva

34 Toinen ajattelija
Palstan kynävieras Pro Eläke ry:n **Pekka Kivelä** kirjoittaa, että eläkeasioihin puuttuminen merkitsee ulkopuolisille lähes poliittista itsemurhaa.

35 English Summary

36 Eläketurvakeskuksen julkaisuja

KOHTUUTALOUS 14–17

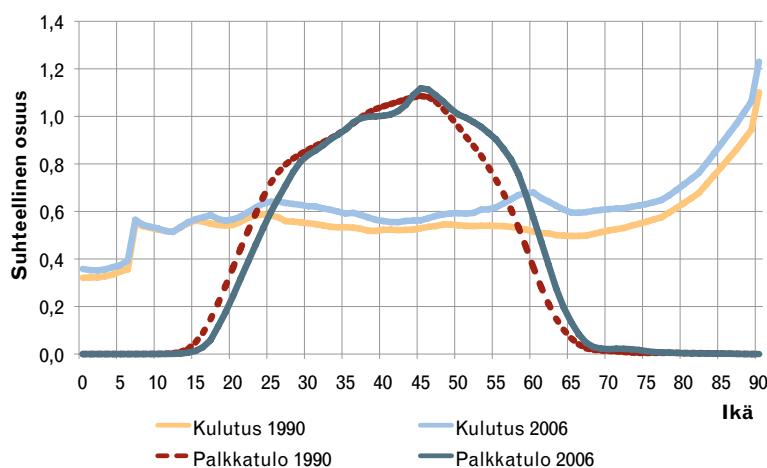
Degrowth-liike kyseenalaistaa jatkuvan kasvun vaatimuksen. Kohtuutalouden kannattajat uskovat, että hyvinvoinnista ei kuitenkaan tarvitse luopua.

Läkkäät kuluttavat aiempaa enemmän – omia rahojaan

Työurat ovat nytkähtäneet myöhemmäksi

Yli 55-vuotiaat käyttävät rahaa ja palveluja enemmän kuin 1990-luvulla, mutta kulutuksen kasvun he rahoittavat itse. Pääomatulojaan hyödyntävät yläikäluokat eivät rasita julkista taloutta edeltäjiään enempää, pikemmin päinvastoin. Työurat ovat siirtyneet ikäjanalla myöhemmäksi, työelämään tullaan ja sieltä lähdetään vanhempina kuin ennen.

Kulutuksen ja työtulojen ikäprofiilit vuosina 1990 ja 2006

Punainen käyrä kertoo siitä, kuinka jyrkästi suomalaisten työtulot lähtivät laskuun 1990 heti 50-vuotiaana. Vuoden 2006 vihreä käyrä laskee loivemmin ja osoittaa, että palkkatyössä pysytään entistä vanhemmaksi.

Tihrustamme ekonomisti **Risto Vaittisen** ja johtaja **Reijo Vanteen** kanssa millimetrien levyistä eroa kahden käyrän välissä. Grafiikka kertoo siitä, missä iässä suomalaisilla on ollut työtuloja vuonna 1990 ja 2006. Se mikä maallikon silmiin näyttää olemattomalta erolta on tutkijoille megaluokan juttu:

– Suomalaisten työura on siirtynyt eri kohtaan kuin ennen, on tapahtunut vuosien siirtymä vanhempiin ikäluokkiin, kertovat Reijo Vanne Työeläkevakuuttajat TELasta ja Risto Vaittinen Eläketurvakeskuksesta.

Työurat alkavat myöhemmin kuin ennen ja niitä jatketaan aiempaa myöhemmälle iälle.

Vaittinen ja Vanne ovat yhdessä Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) erikoistutkijan **Marja Riihelän** kanssa johtaneet tilastoista vuosina 1990–2006 Suomessa iän mukaan tapahtuneita kulutuksen ja tuotannon muutoksia.

Heidän raporttinsa *Changing Patterns of Intergenerational Resource Allocation in Finland* on tehty osana globaalia tutkimusverkostoa, jossa tarkastellaan kulutusta ja palkanmuodostusta eri maissa. Siinä on mukana 80 prosenttia maailman väestöstä Kiinaa, Intiaa, Yhdysvaltoja, Brasiliata, Meksikoa ja Nigeriata myöten. Suomesta on nyt saatu ensimmäisenä pitkän aikavälin tuloksia kulutuksen rahoituksesta eri ikäkausina.

Yksityinen kulutus nousuun

Selkeimmin tässä tutkimuksessa näkyy ikään-tyneiden kulutuskäyttäytymisen muutos. Nämä 55–64-vuotiaat pysyvät ensinnäkin työelämässä aiempaa pidempään. Näin on kuittaantunut ikään-tyneiden ihmisten määrän lisääntymisestä johtuva niin sanottu väestöllinen syy kulutuksen kasvuun.

Suhteessa aiempiin samankäisiin nämä nyt yli 55-vuotiaat käyttävät vähemmän julkisia palveluja ja siirtyvät myöhemmin nostamaan eläkettä. Vaikka ikään-tyneiden osuus väestöstä on kasvanut, näiden ikäluokkien osuus julkisten varojen ja palveluiden kulutuksesta laskenut. Yksityinen kulutus sen sijaan on kasvanut huomasti.

Pääomatulot käyttöön

Tutkijoita kiinnostaa erityisesti se, millä nämä ikään-tyneet kattavat lisääntyneen kuluttamisen, kun se kerran ei näy eläkkeiden ja julkisten palvelujen käytön lisääntymisenä.

– Sekä 55–64-vuotiaiden että 65+ -ikäisten joukossa pääomatulojen käyttö on lisääntynyt selvästi. Nämä ikäryhmät eivät pura varojaan, mutta käyttävät tuottoja.

Vanne kummastelee sitä, että vielä vuonna 1990 eläkeikäiset säästivät myös tuotot, sen sijaan että olisivat käyttäneet niitä.

– Vuonna 2006 nämä 80+ -ikäiset olivat ryh-

tyneet käyttämään tuottojen lisäksi myös pääomian, toisin kuin vuonna 1990, hän sanoo.

Kaikilla ikääntyneillä ei tietenkään ole varallisuutta, joka tuottaisi pääomatuloja. Riihelän, Vaittisen ja Vanteen aineistosta ei näe sitä, miten varallisuus ja kulutusmahdollisuudet ikäluokkien sisällä jakaantuvat. Sen voi kuitenkin sanoa, että pääomatuloilla kulutuksen kattaminen ei ole vain harvojen hyvätuloisten varassa, vaan ilmiö on laajempi. Entä onko ilmiö pysyvä?

– No-oo, on, sanovat tutkijat Vaittinen ja Vanne, kalkuloidessaan asiaa samalla mielessään.

– Suuret ikäluokat eivät ole vielä eläkkeellä, eivätkä ne ainakaan varattomampia ole kuin edeltävät sukupolvet. Kyllä kulutuksen rahoittaminen pääomatuloilla on trendinomaisesti kasvanut.

Jotta trendin jatkuvuutta voisi paremmin ennakoida, pitäisi tarkastella millaisia määriä varallisuutta on esimerkiksi nyt 40-vuotiailla verrattuna aiempiin 40-vuotiaisiin.

Rahoilla monta ottajaa

Ikääntyneiden pulskistuneelle rahamassille on ottajia. Hoivapalveluja tarjoavia yrityksiä ja golfmatkojen tarjoajia riittää. Tutkijat eivät osaa vielä sanoa, mihin lisääntynyt rahankäyttö yli 55-vuotiailla kohdistuu.

Yksi tapa pyrkiä hyödyntämään kansalaisten varallisuutta on valtiovarainministeriön vastikään esittelemä ajatus lisäeläkejärjestelmästä. Siinä 60–65-vuotias maksaisi kerralla kunnon könttösunnan, joka takaisi yli 80-vuotiaasta eteenpäin vajaan tuhannen euron kuukausieläkkeen.

– Tässähän ei ole sinänsä mitään kovin dramaattista, koska olemassa oleva varallisuus vain muuttaa muotoaan, sanoo Reijo Vanne.

– Tämä olisi uusi tuote, saahan niitä tarjota. Utta olisi se, että ennen ei ole saanut veroetua tällaiselle kertamaksulle.

Vanne uskoo, että tälle niin sanotulle pitkäikäisyyseläkkeelle muodostuisi varsin pienet markkinat.

– Ongelma elinikäisissä eläkkeissä on se, että ihmiset eivät usko elävänsä niin pitkään kuin ennusteet sanovat, vaikka nekin ovat aina näyttäneet alakanttiin. Ihmiset ajattelevat ennemminkin sitä, että eivät ehkä elä yli 80-vuotiaiksi, kuin sitä, että jos elävät 100-vuotiaiksi, niin miten hoito pitäisi varmistaa.

Vanteen mukaan tärkeämpi viesti valtiovarainministeriön ehdotuksessa on sen piiloviesti: palveluja ei aiota rahoittaa julkisista varoista nykyisessä laajuudessaan.

Teksti: Riitta Väkeväinen

Etk.fi - avain asiantuntijan työeläketietoon

Nopeasti ja vaivattomasti

Eläketurvakeskuksen 50-vuotisjuhlavuonna uudistuva Etk.fi on työeläkealan asiantuntijoiden ja yhteistyökumppaneiden verkkopalvelu. Se elää ajassa ja tarjoaa uusimman tiedon työeläkkeistä – nopeasti ja vaivattomasti. Uusi palvelumme avataan keväällä 2011, ja samalla julkistetaan uusi visuaalinen ilme.

Asiantuntevasti ja kattavasti

Etk.fi kokoa Eläketurvakeskuksen asiantuntemuksen. Käytössäsi on ammattilaistemme osaaminen ja laaja kokemus suomalaisesta työeläkejärjestelmästä ja sen liitoksista yhteiskuntaan.

Tarkastelemme kattavasti myös muiden maiden eläketurvaa sekä rakenteellisella tasolla että globaaleilla työmarkkinoilla liikkuvan näkökulmasta.

Eläketurvan kehittämisestä ja toimeenpanosta

Asiantuntijatietoa eläketurvan nykytilasta ja tulevaisuudesta

- Suomen tärkeimmät eläketilastot
- Sosiaali- ja taloustieteellistä tutkimusta
- Suomen eläkejärjestelmän perusteellinen kuvaus
- Lyhyen ja pitkän aikavälin ennusteet eläketurvan rahoituksesta
- Kansainvälistä vertailua sekä tietoa muiden maiden eläkkeistä

Eläketurvan toimeenpanon asiantuntijapalveluita

- Tietoa työeläkevakuuttamisen valvonnasta
- Ohjeet ulkomaantyön vakuuttamiseksi
- Työeläkelainsäädännön tietopalvelu
- Työeläkkeiden laskuperusteet ja kustannustenjako
- Kuvaus työeläkeotteesta sekä eläketietojen keräämisestä ja ylläpidosta

Lisäksi

- Työeläkealan koulutukset
- Median palvelu

Eläketurvakeskus

www.etk.fi
uudistuu
keväällä 2011

Eläkkeellesiirtymisikä nousi selvästi

★ Eläkkeellesiirtymisikä nousi viime vuonna.

★ Noususta puolet on työttömyyseläkkeen vaikutusta.

★ Eläkkeelle siirtyneiden määrä laski edellisestä vuodesta.

Työurien pidentäminen on ollut viime vuosina yksi eläkepolitiikan keskeisistä puheenaiheista. Eläkkeelle siirtymisen myöhentäminen on osa työurien pidentämistalkoita. Tämä kuului jo työeläkeuudistuksen keskeisiin tavoitteisiin.

Viime vuosi oli toinen peräkkäinen selkeän nousun vuosi eläkkeellesiirtymisiässä. Nousu vuodesta 2002 on ollut lähes yhtämittaista ja vuonna 2010 jäätin eläkkeelle 1,6 vuotta vanhempana kuin kahdeksan vuotta sitten.

Eläkeuudistuksessa porkkanaksi viritettiin eläkkeen korkea karttumisprosentti vanhuuseläkeiässä. Keppiä puolestaan edustavat yksilöllisen varhaiseläkkeen ja työttömyyseläkkeen lakkauttaminen sekä elinaikakerroin.

Eläkevalikoiman supistamisen vaikutukset alkavat jo näkyä eläkkeellesiirtymisiässä. Sen sijaan elinaikakertoimesta kokemukset ovat toistaiseksi vähäisiä.

Vuonna 2009 maan hallitus ja työmarkkinajärjestöt sopivat yhteisestä eläkkeellesiirtymisiän nousutavoitteesta. Yhteisymmärryksen mukaan eläkkeellesiirtymisiän odotteen tulee nousta kolmella vuodella vuoteen 2025 mennessä vuoden 2008 tasosta, jolloin eläkkeellesiirtymisikä oli 59,4 vuotta.

Viime vuonna eläkkeellesiirtymisikä oli 60,4 vuotta

★ Vuonna 2010 eläkkeellesiirtymisiän odote työeläkejärjestelmässä oli 60,4 vuotta. Luku ylitti ensimmäisen kerran 60 vuoden rajan. Muutos edellisestä vuodesta oli peräti 0,6 vuotta. Nousua osattiin odottaa, mutta se oli ehkä odotettuaakin suurempi (kuvio 1).

Eläkkeellesiirtymisikä nousi yhtä paljon niin miehillä kuin naisillakin. Erot naisten ja mies-

ten välillä ovat jatkuvasti kaventuneet. Eläkkeelle siirtymisessä tasa-arvo toteutuu nyt ainakin iän osalta. Viime vuosiin saakka miesten 25-vuotiaan eläkkeellesiirtymisiän odote on ollut alhaisempi kuin naisten. Eläkkeellesiirtymisikä nousi niin yksityisellä kuin julkisellakin sektorilla.

Ikääntyneiden työllisyys ei notkahtanut taantumassa. Tilastokeskuksen mukaan ikääntyneiden (55–64-vuotiaiden) työllisyysaste oli viime vuonna 56 prosenttia. Se on noussut 2000-luvulla 14 prosenttiyksikköä. Muutos on suuri kun samaan aikaan koko työikäisen väestön työllisyysaste on noussut vain prosenttiyksikön verran.

Talouden taantuma ei ole vaikuttanut ikääntyneiden työllisyysasteeseen yhtä paljon kuin koko

työikäiseen väestöön. Taantuma pudotti vuonna 2009 koko väestön työllisyysastetta pari prosenttiyksikköä. Ikääntyneillä lasku oli alle puolet tästä.

Viime vuonna ikääntyneiden työllisyysaste oli jo taantumaa edeltävällä tasolla. Sen sijaan koko työikäisen väestön kohdalla merkittävää kohenevista työllisyysasteesta ei tapahtunut.

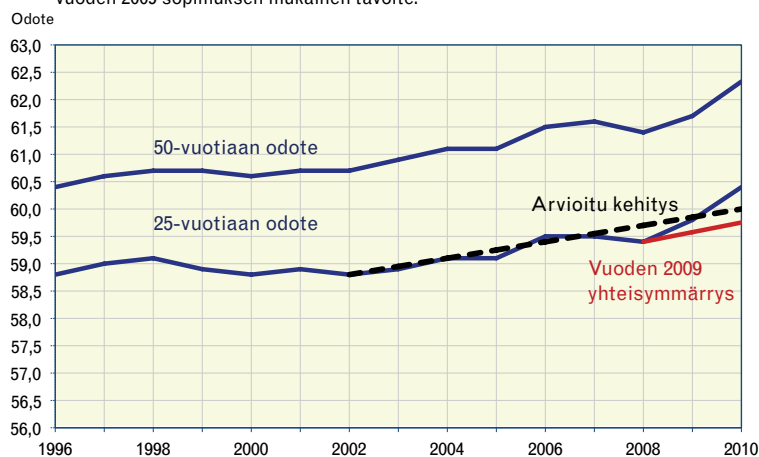
Työttömyyseläkkeen lakkauttaminen selittää puolet noususta

★ Eläkkeellesiirtymisiän nousun taustalta löytyy kaksi perussyitä. Likimain puolet selittyy työttömyyseläkkeen lakkauttamisella. Eläkeuudistuk-

Kuvio 1

Eläkkeellesiirtymisiän odote

Odote ja eläkeuudistuksen yhteydessä arvioitu kehitys ja vuoden 2009 sopimuksen mukainen tavoite.

sen osana työttömyyseläke lakkautettiin niin, että 1950 tai sen jälkeen syntyneillä ei ole enää siihen oikeutta.

Työttöminä heillä on kuitenkin tietyin edellytyksin oikeus vähentämättömään vanhuuseläkkeeseen 62-vuotiaana.

Toinen puoli noususta selittyy eläkealkavuuden laskusta. Sen taustalla on useita syitä, joista yksi on työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrässä tapahtunut lasku.

Eläkealkavuus oli viime vuonna edellisvuotta alempi useimmissa työikäisten ikäluokissa. Työttömyyseläkkeen lakkauttamisen vaikutus näkyy vain 60-vuotiaiden ikäryhmässä (kuvio 3). Siinäkin ikäryhmässä osa alenemasta saattaa selittyä muilla tekijöillä.

Eläkkeelle siirtyi viime vuonna 71 000 henkilöä

★ Eläkkeelle siirtyneiden määrä pieneni edellisestä vuodesta yli kymmenyksen. Se tarkoittaa lähes 10 000 eläkeläistä vähemmän. Tähänkin syy löytyy työttömyyseläkkeestä.

Työttömyyseläkkeelle siirtyneitä on 2000-luvulla ollut vuosittain yli 10 000, mutta viime vuonna määrä romahti 3 000 tienoille (kuvio 2).

Vuonna 2009 lähes 80 000 suomalaista lähti työeläkkeelle, yhtä paljon miehiä ja naisia. Tuo saattaa hyvinkin jäädä aikakirjoihin eläköitymisen huippuvuotena. Parin vuoden kuluttua lukumäärä on lähellä, mutta vuoden 2009 ennätystä tuskin tullaan rikkomaan.

Vaikka viime vuonna jäikin väkeä vähemmän eläkkeelle kuin mihin viime vuosina on totut-

tu, määrä oli huomattavasti suurempi kuin vielä 1990-luvun lopulla. Tuolloin uusia työeläkkeen nauttijoita tuli vuosittain noin 50 000 henkilöä.

Murrosta, jonka keskellä elämme, voi kuvata lyhyesti muutamalla tilastoluvulla.

Nykyisin lähes kaksi kolmesta eläkkeelle siirtävästä lähtee suoraan vanhuuseläkkeelle. Vielä kymmenen vuotta sitten vanhuuseläkkeelle jääviä oli vain joka neljäs, ja useimmat jäivät työttömyys- tai työkyvyttömyyseläkkeelle.

Muutokset ovat siis varsin suuria. Niihin vaikuttaa keskeisesti Suomen iäkerakenne, mutta myös esimerkiksi lakimuutokset sekä työelämässä tapahtuvat muutokset.

Jatkossa eläkkeellesiirtymisiä uskotaan edelleen nousevan, mutta nousuvauhti lieene pariin viime vuoteen nähden selvästi hitaampaa.

Vaikka eläkkeellesiirtymisikä onkin nyt nousut nopeasti (kuvio 1), jatkossa on odotettavissa tasaantumista. Vielä tänä vuonna työttömyyseläkkeen poistumisella on eläkkeellesiirtymisikään pieni nostava vaikutus, mutta vuonna 2012 nousu hiipunee; jo nyt useampi tuhat työtöntä odottaa 62 vuoden iän täyttämistä.

Tulevaan kehitykseen vaikuttavat olennaisesti talouden ja työelämän kehitys. Jos työllisyystilanne kääntyy huonompaan, sen seuraukset voivat romuttaa koko nykyisen myönteisen kehityksen. Jos taas työvoiman kysyntä kasvaa, eläkkeelle siirtymistä saatetaan lykätä.

Keskeisiä käsitteitä:

Vakuutettu

on työeläkeoikeiden piiriin kuuluva henkilö, joka ei ole eläkkeellä.

Eläkealkavuus

on vuoden aikana eläkkeelle siirtyneiden osuus vastaavan ikäisistä vakuutetuista.

Eläkkeellesiirtymisien odote

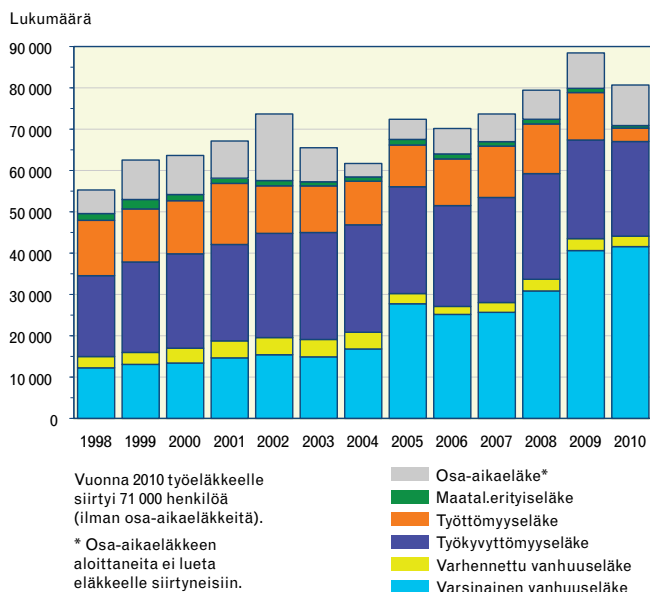
on keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä, joka muodostuu tietyn ikäisille vakuutetuille, jos ikäluokittainen eläkealkavuus ja kuolevuus säilyvät tarkasteluvuoden tasolla.

Eläketurvakeskus otti eläkkeellesiirtymisien odotteen käyttöön työeläkejärjestelmän mittarina vuonna 2003. Odote laskeaan sekä 25- että 50-vuotiaalle.

25-vuotiaan odote kuvaa koko työeläkevakuutetun väestön eläkkeellesiirtymisikää ja sitä käytetään virallisena mittarina kuvaamaan eläkkeellesiirtymisissä tapahtuvia muutoksia. Koska eläkepolitiikalla voidaan vaikuttaa lähinnä 50 vuotta täyttäneisiin, on luontevaa laskea erikseen 50-vuotiaan odote.

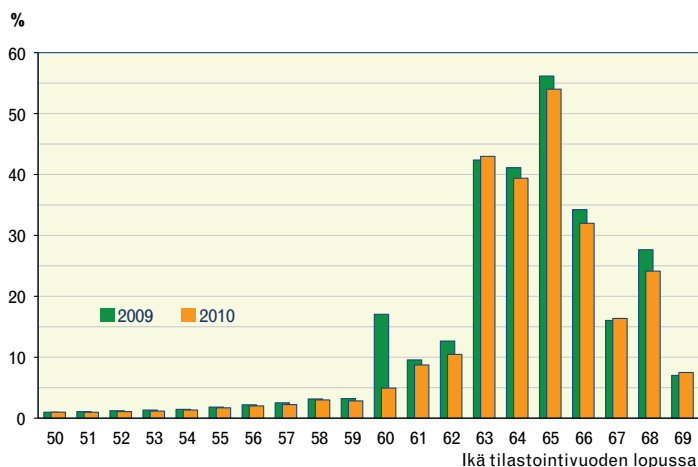
Kuvio 2

Työeläkkeelle siirtyneiden lukumäärä

Kuvio 3

Työeläkkeelle siirtyneiden osuus vakuutetuista 50–69-vuotiaat

Työstä tulevaisuuden puskuri

Sosiaaliturvajärjestelmän tulisi olla joustavampi, tehokkaampi ja yksinkertaisempi. Tällä hetkellä se on sekalainen tilkkutäkki, jonka palaset eivät sovi yhteen, sanoo tutkimusprofessori Heikki Hiilamo.

Hyvinvointivaltion tulisi olla myös investointipankki, ei pelkkä vakuutusyhtiö.

Ajatus on Kelan tutkimusprofessori **Heikki Hiilamon**.

Teksti: Antti Karkiainen | Kuvat: Karoliina Paatos

– Hyvä eläkepolitiikka alkaa lapsista, linjaa **Heikki Hiilamo**. Lause sopii Diakonia-ammattikorkeakoulun entisen johtajan suuhun – siinä on universaalia viisautta. Eläkepolitiikka-sanan tilalla voisi hyvin olla sosiaalipolitiikka. Työura on luke-mattomien tekijöiden summa, jonka perustukset valetaan jo lapsuudessa.

– Hyvinvointivaltion tulisi olla myös investointipankki, ei pelkkä vakuutusyhtiö. Ylipäänsä järjestelmän vaikutuksia tulisi tarkastella nykyistä pidemmällä perspektiivillä. On olennaisempaa puuttua köyhyyden syihin kuin nostaa etuuksia – mikä myös olisi paikallaan.

Hiilamo korostaa sosiaalisten mahdollisuuksien näkökulmaa. Hyvinvointivaltio rakennettiin rakennettyömyydestä vapaan teollisuusyhteiskunnan tarpeisiin. Tieto- ja palveluyhteiskunnassa myönteiset siirtymät vaativat positiivisten suhdanteiden ja koulutuksen lisäksi myös järjestelmän tukea ja joustoa.

Jokaista rakenteellisen työttömyyden uhria ei voi pelastaa kokopäiväiseen ansiotyöhön. Työelämän kohtaanto-ongelmaa voitaisiin kuitenkin lievittää sosiaaliturvan ja tulojen paremmalla yhteensovittamisella.

– Turvan pohjaa on yksinkertaistettava. Osa-aika-, pätkä- ja keikkatyön vastaanottaminen tulisi aina olla kannattavampaa kuin joutenolo. Huoltosuhteen lisäksi kyse on repaleista työuraa tekevien eläketurvasta, Hiilamo huomauttaa.

Byrokratialoukku

Tutkimusprofessori puhuu nykyisestä sosiaaliturvajärjestelmästä Bermudan kolmiona.

Kunnan järjestämä toimeentulotuki sekä Kelan asumis- ja työmarkkinatuki ovat tulovähenteisiä etuuksia. Kun työtön vastaanottaa keikan tai pät-kän, siitä on ilmoitettava joka luukulle erikseen.

Sovittelupäätöstä odotellessa tuet katkeavat. Pahimmassa tapauksessa laskennassa käytetty tulojen jaksottamismenettely sakottaa aktiivisuudesta vielä muutaman kuukauden viiveelläkin.

– Loukut ovat elämänhallintaa vastaan. Onhan työ paljon muutakin kuin vapaa-ajan myymistä: oman arvon tuntoa, sosiaalisia kontakteja ja mielen virkeyttä, Hiilamo selventää.

Väkipakolla kurssittamisen tilalle hän ehdottaa pitkäaikaistyöttömille työmarkkinatuen määräraikaista suojaamista niin, että tötuloja ja tukea voisi saada samaan aikaan.

– Asumistuen pienentyminen ja verotulot pitäisivät valtion tyytyväisenä. Toisaalta perusturva jäisi niin alhaiseksi, ettei se houkuttelisi ketään työssä käyvää heittäytymään sen varaan, Hiilamo pohtii.

Paltamon malli

Tutkijakollega **Juho Saaren** kanssa toimittamassaan kirjassa, *Hyvinvoinnin uusi politiikka* (2010), Hiilamo määrittelee sosiaalisten mahdollisuuksien politiikan tutkimuksen ihmisten toimintakykyä ja osallisuutta edistävien siirtymien kartoittamiseksi.

Tutkimuksen aineistona käytössä on uusia paneelitietokantoja, joiden avulla seurataan yksilöiden kehitystä yli ajan.

– Riskitekijöiden lisäksi tietoa saadaan työkykyä suojaavista tekijöistä ja kannustimista. Olen-naista on pitkän aikavälin dynaamisten vaikutusten hahmottaminen.

Lupaavana käytännön esimerkkinä sosiaalisten mahdollisuuksien työvoimapolitiikasta Hiilamo näkee Paltamon viisivuotisen *Työtä kaikille* -hankkeen.

Oulujärven koillisrannalla sijaitseva piskuinen kainuulaiskunta Paltamo tähtää vuonna 2009 al-

Kuka?

Heikki Hiilamo

- Heikki Hiilamo on tutkimusprofessori Kelassa.
- Vuonna 1964 syntynyt, koulutukseltaan VTT ja FT.
- Työskennellyt myös tutkivana journalistina, tietokirjailijana, Diakonia-ammattikorkeakoulun johtajana.
- Kirjoittanut lukuisia tietokirjoja mm. tupakkateollisuudesta, asekaupasta ja hyvinvoinnista.
- Avioliitossa, perheessä on vaimo ja viisi lasta.
- Liikuntaharrastuksena sulkapallo.

Työmarkkinoiden laittamalla tai ulkopuolella elävien ihmisten edut ovat pitkällä tähtäimellä yhteneväisiä ay-liikkeen etujen kanssa. Perus- ja ansioturvan vastakkainasettelun aika on ohi, toteaa Heikki Hiilamo.

kaneella työ- ja elinkeinoministeriön sekä sosi-
aali- ja terveysministeriön pilottihankkeella täys-
työllisyyteen.

Hanketta koordinoidaan Paltamoon peruste-
tun Työvoimatalon kautta. Osa työttömistä saa-
daan nopeasti työmarkkinoille, loput kunta työ-
listää itse. Vastikkeetonta perusturvaa ei tarjota.
Perustulo vaihtelee työn mukaan, mutta on aina
perusturvaa kannustavampi. Myös eläkettä kart-
tuu, koska kyse on työsuhteesta.

Pääasia on mielekäs ja hyödyllinen toimin-
ta, joka palauttaa työttömän tekemisen maail-
maan – ja mahdollisuuksien mukaan välityömark-
kinoilta ansiotyöhön.

– Viimekädessä kyse on siitä, hyväksymme-
kö rakenteellisen työttömyyden julkisen sektorin
taakkana, Hiilamo huomauttaa.

Köyhyys periytyy, kumuloituu – jotain pitäisi
tehdä. EU 2020 -strategian mukaisesti myös Suo-
mi on sitoutunut vähentämään köyhien määrää
150 000:lla kymmenessä vuodessa.

– On kaikkien yhteinen intressi, että työkykyi-
sille ei makseta etuuksia vain siitä, että he ovat ko-
tona. Vaikka työ ei aina tuottaisikaan, se voi olla
hyödyllistä, paitsi ihmisen myös yhteiskunnan nä-
kökulmasta, Hiilamo huomauttaa.

Positiivia tuloksia

Laman jälkikouristuksista huolimatta Paltamon
mallin tulokset ovat olleet positiivisia – etenkin
elämänhallinnan näkökulmasta. Esimerkiksi
päihdeongelmat ovat vähentyneet viimeisen kah-
den vuoden aikana.

Pitkällä tähtäimellä Kainuun maakunta laskee
pääsevänsä noin miljoonan euron välillisiin vuo-
sisäästöihin.

– Tällainen malli voisi toimia muuallakin Suo-
messä. Tosin kapeammassa mittakaavassa, pohtii
Hiilamo.

Hän ei ole ajatustensa kanssa yksin. Paltamon
täystyöllisyysmallin soveltuvuutta Helsinkiin on
jo alettu tutkia.

– Pidän Sata-komitean jälkeistä keskustelu-
ilmapiiiriä lupaavana. Perusturvan ja ansioturvan
välisessä vastakkainasettelussa kaikki häviävät.

(Toim. huom. Haastattelun jälkeen tuli tietoon, että
Hiilamo on asettunut eduskuntavaaliehdokkaaksi.
Aihevalinta oli tehty siitä riippumatta.)

Työeläkkeestä pidettävä kiinni

☞ Kelan tutkimusprofessori **Heikki Hiilamon** mukaan yksi työeläkejärjestelmän suurista kysymyksistä liittyy maksuperusteisten lisäeläkkeiden ja lakisääteisen työ-
eläkkeen väliseen suhteeseen.

Globalisaation syventyessä, eri alojen tuottavuuserot tulevat kasvamaan entistä
dramaattisemmin. Kun toisilla aloilla on selvästi enemmän jaettavaa, työnantajien
paine ja houkutus lisäeläkkeisiin liittyy irtiottoihin kasvaa.

– Tässä peräänkuuluttaisin ay-liikkeen solidaarisuutta. On tärkeää, että työelä-
kejärjestelmä säilyy laaja-alaisena ja uskottavana. Jos irtiottoista tulee tapa, järjes-
telmän tulevaisuus on vaarassa.

Hiilamon mielestä lisäeläkepainetta ruokkii myös työurien pidentämisen ympä-
rillä käytävä keskustelu. Toistaiseksi se on hyödyttänyt vain vapaaehtoista eläketur-
vaa tarjoavia pankkeja ja vakuutusyhtiöitä.

– Ilmassa on turhaa hysteriaa. Kolmekymppisten keskuudessa ajatellaan jo mel-
ko yleisesti, että pelkällä työeläkkeellä ei voi ehtoopäivistään selviä. Tätä kuvaa luo
osittain myös valtio: yksityisten eläkevakuutusten veroetu viestittää, että järjestel-
mässä on paikattavaa.

Repaleista työuraa tekevien yleistymisen on kuitenkin tosiasia, joka tulee vaikut-
tamaan myös tulevaisuudessa maksettavien työeläkkeiden määrään.

– Voi olla, että takuueläkettä joudutaan jossain vaiheessa kehittämään repalei-
sen työuran tehneiden tarpeita varten. Kyseessä voisi olla jonkinlainen bonus pal-
kinnoksi aktiivisuudesta, Hiilamo hahmottelee.

Esimerkki byrokratialoukusta

☞ Esimerkissämme on kuvitteellinen henkilö, yksinhuoltaja Helena. Hän pääsi
kiireapulaiseksi postiin. Se oli juhlapäivä asumistuella, työmarkkinatuella ja
toimeentulotuella kolmen hengen perhettä elättäneelle naiselle.

Helena päätti kerrankin tarjota lapsilleen oikean joulun. Ensin hän maksoi vipit
ja kävi kirpputorikierroksen sijaan marketeissa. Helena osti kinkun ja lohena lisäksi
lahjoiksi niitä tavaroita, joihin tuet eivät olleet riittäneet: tytölle takin, pojalle farkut
ja treenikassin. Näin ei olisi pitänyt menetellä.

Tammikuussa Helenan toimeentulotuki alenee, koska siinä otetaan huomioon
joulukeikan palkka. Pahempaa on kuitenkin, ettei hän saa lainkaan työmarkkina-
tukea. Syynä on se, että hän joutuu odottamaan palkkatodistusta ja uuden hake-
muksen käsittelyä.

Uusi yllätys odottaa helmikuussa. Asumistuesta vähennetään palkan päälle mak-
settu liian suuri tuki. Toimeentulotuessa otetaan puheeksi joulukuun palkkatulon
jaksottaminen ja tuki uhkaa edelleen pienentyä. Tässä vaiheessa palkasta ei ole enää
jäljellä kuin karvas muisto.

Kuukauden työkeikan jälkeen edessä on tuttu kierre: perheen puhelimet sulje-
taan, sähkö katkaistaan, vuokranantaja uhkaa taas häädöllä.

Reaalitalouden palveluksessa

Mikäli *Tuntemattoman Sotilaan* sankari olisi **Koskelan** sijasta rintaman takana mustan pörssin kauppaa harjoittava huoltokomppanian vääpeli, tulisi lukijalle kumma olo.

Sellainen olo tuli ennen nykyistä kriisiä finanssiruhtinain seikkailuja seurattuna. Onneksi kriisin puhkeamisen ja madoffien paljastumisen seurauksena reaalitalouden einari vidgrenit saavat jälleen ansaitsemansa huomion. Heidän varassaan on suomalaisten hyvinvointi – mukaan lukien työeläkejärjestelmän kestävyys.

Tukitoiminto

Finanssisala on reaalitalouden tukitoiminto. Globaalitalouden kummallinen paradoksi on reaalitalouden yritysten välinpitämättömyys sille, että suuressa maailmassa finanssisektori omaksui monelta osin suuria kuluja perivän ”verottajan” roolin. Terävän analyysin asiasta tarjoaa Internetistä löytyvä London School of Economicsin tutkimusraportti *The Future of Finance*.

Suomen yksityisen sektorin työeläkejärjestelmä on eläkkeiden hoitamista varten. Sen rooli on palvelella yrityksiä ja työntekijöitä. Tästä näkökulmasta on tärkeää, ettei järjestelmä vuoda rahaa ulkopuolisille tahoille. Toimintakulujen lisäksi ainoat hyväksyttävät menot ovat eläkkeiden maksut ja palautukset yrityksille. Toimintakulut on taas pidettävä matalimmalla tehokkaan ja turvallisen toiminnan mahdollistavalla tasolla.

Eläkemaksujen lainaaminen takaisin yrityksiin sekä sijoitukset yrityksiin – terveitä taloudellisia periaatteita noudattaen – ovat työeläkelaitoksille luonteenomaisia tehtäviä.

Kaksijalkainen rahoitus

Eläkkeiden rahoitus on kahden jalan varassa. Palkasta perittävät eläkemaksut muodostavat vankemman jalan. Niiden osuus on yleisesti käytetyillä oletuksilla laskettuna noin kolme neljäsosaa. Toisen, heikom-

man jalan, muodostaa sijoitusomaisuus.

Suomeen työtä luova yrittäjyys on siis eläkkeiden rahoituksen kivijalka. Tämä ei tosin aina näy käytännön toiminnassa. Valtiovallan ensimmäinen tervehdys tuoreelle yrittäjälle saattaa olla ennakkoverolaskelma.

Yrittäjän arki on usein kovaa ilman ylimääräisiä rasitteitakin. Siksi eläkkeisiin liittyvän byrokratian tulee olla mahdollisimman helppoitoista.

Huoli korkeista työn teettämisen kustannuksista on ymmärrettävä. Sen sijaan eläkemaksujen leimaaminen – työn sivukuluina – sopivaksi säästökohteeksi on hölmöläisten peiton pidennystä. Se on ongelmien lykkäämistä tulevaisuuteen.

Yrittäjän alkutaipaleen helpottamisessa löytyy tärkeitä kehityskohteita eläkejärjestelmän piirissä. Yrittäjät esimerkiksi laiminlyövät usein omaa eläketurvaansa.

Hyvien ihmisten varassa

Tarvitaan menestyviä yrittäjiä, joille kansallinen ja paikallinen etu on sydäntä lähellä. Viime vuonna edesmennyt Ponsse Oyj:n perustaja **Einari Vidgrén** oli malliesimerkki. Hän loi suuren määrän työpaikkoja kotiseudulleen Vieremään. Sen lisäksi Einari osallistui aktiivisesti alueen muuhun kehitystyöhön.

Hyvänä ihmisenä pidettyä Einaria ei juuri kadettanut. Sitäkin tosin tapahtui kun hän hankki Bentleyurheiluauton. Oman tehtaan väki ymmärsi toki omistajaa: ”Työpaekan naeset sanovat kahvitauolla, että suan ostoo ihan minkä aaton tahhaasa. Se lämmitti.”

Luultavasti Einaria lämmitti myös yleisön kannustus Kuninkuusraveissa hänen omistamansa suomenhevosen A. T. Ekon ravatessa voittajaksi.

Einari ansaitsi autonsa ja hevosensa myös työeläkkeiden näkökulmasta.

*Lasse Koskinen
Kirjoittaja on Aalto-
yliopiston dosentti.*

Kuva: Kari Riissa

Sosiaali- ja terveysministeriön strategiassa painottuu sosiaalinen kestävyys

Työ luo pohjan hyvinvoinnille

Suomalaisen sosiaali- ja terveystalouden ta-
voitteena on sosiaalisesti kestävä yhteiskun-
ta, jossa ihmisiä kohdellaan yhdenvertaisesti,
varmistetaan kaikkien osallisuus sekä ediste-
tään jokaisen terveyttä ja toimintakykyä.

– Talouden kehitys ja yhteiskunnan monimuo-
toistuminen, vaikuttavat siihen, onnistummeko
tässä tavoitteessa. Kaikki päätökset muokkaavat
tulevaisuutta. Niiden perustana on aina oltava
sosiaalinen kestävyys, toteaa sosiaali- ja terveys-
ministeriön kansliapäällikkö **Kari Välimäki**.

🇫🇮 Suomi on kärkisijoilla useissa hyvinvointia mittaa-
vissa kansainvälisissä vertailuissa. Myös tulevalle hyvin-
voinnille luodaan vahva pohja työllä ja osallisuudella.

Välimäen mukaan hyvinvointia ei voida rakentaa jär-
jestelmäkeskeisesti eikä tavoittelemalla vain keskimää-
räisen hyvinvoinnin parantamista.

– Sosiaalinen kestävyys edellyttää, että kansalaisten
hyvinvointi- ja terveyserot pienenevät ja heikoimmassa
asemassa olevien tilanne paranee, hän linjaa.

STM:n uusi strategia, Sosiaalisesti kestävä Suomi
2020, linjaa koko hallinnonalan tietoon ja tahtoon pe-
rustuvan kokonaisuuden.

– Olemme laatineet strategian keskustellen sidosryh-
mien ja kumppaneittemme kanssa. Strategian toteutta-
minen vaatii kansallisella ja kansainvälisellä tasolla laajaa
yhteistyötä, vuorovaikutusta ja avointa viestintää.

– Käytännössä toteuttaminen voi onnistua vain de-
mokraattisen päätöksenteon ja hallitusohjelman kullois-
tenkin linjausten mukaisesti, Välimäki muistuttaa.

Degrowth-liike kyseenalaistaa jatkuvan kasvun vaatimuksen.
Miten käy hyvinvoinnin kun talous supistuu?

Kohti kestäväää kohtuutaloutta

Onko talouskasvu ja kestävä kehitys sovitettavissa yhteen? Miten käy hyvinvoinnin, kun talous supistuu? Entä miten käy talouskasvuun vahvasti tukeutuvan työeläkejärjestelmän?

Teksti ja kuvat: Kari Rissa

STM:n kansliapäällikkö Kari Välimäki:

Nyt tarvitaan vastuutaloutta

🍷 Ahneudesta on päästävä eroon. Nyt tarvitaan globaalia vastuutaloutta, korostaa sosiaali- ja terveysministeriön kansliapäällikkö **Kari Välimäki**.

Sosiaali- ja terveysministeriön uusissa strategisissa linjauksissa painotetaan sosiaalisesti kestäväää

Kansliapäällikkö Kari Välimäen mukaan työtä tekemällä hyvinvointi turvataan. Vastuullisen talouskasvun aikana työstä kasvaa myös paras pohja sosiaaliturvalle.

yhteiskuntaa, jota tukee vastuullinen talouskasvu ja hyvä ympäristöasioiden hoito.

– Mitä enemmän talous kasvaa sitä enemmän on mahdollista jakaa rahaa myös sosiaaliturvaan ja eläkkeisiin.

Mutta myös päinvastoin. Tämä on yhteiskunnallista realismia.

– Kun meillä oli 1990-luvun alussa lama ja 2000-luvun lopussa taantuma, oli selvästi vähemmän jaettavaa myös sosiaaliturvaan. Jouduimme sopeutumaan ja tekemään leikkauksia,

☞ Länsimaissa yhä enemmän kannatusta saaneen Degrowth-liikkeen kannattajien mielestä talouskasvun sijaan nyt tarvitaan talouden supistamista, talouslaskua. Luonnonvarojen käytön vähentäminen on välttämätöntä, jotta maapallo pelastuisi.

Talouden uudeksi pohjaksi Degrowth-liike ehdottaa kohtuutaloutta. Siihen tarvitaan rakenteellisia muutoksia. Tuhlaus on opetettava ja työ tulee jakaa uudella tavalla.

Kohtuutalouden kannattajat uskovat, että vaikka talous laskee, hyvinvoinnista ei kuitenkaan tarvitse luopua.

Vanhat eväät syöty

Rikkaissa teollisuusmaissa kulutetaan tällä hetkellä luontopääomaa suorastaan kestäättömällä tavalla. Ekologinen jalanjälki on kasvanut aivan liian suureksi.

Ilmastonmuutos ja luonnonvarojen riittävyys maapallolla asettavat jatkossa entistä tiukemmat reunaehdot, joiden mukaan talouselämässikin on toimittava.

– Vanhat eväät on syöty, nyt tarvitaan uudenlaista kestävää taloutta, ehdottaa Suomen kestävän kehityksen toimikunnan pääsihteeri **Sauli Rouhinen**.

Rouhinen tarjoaa ratkaisuksi kohtuutaloutta, joka pohjautuu kestäväan ja järkevään luonnonvarojen hoitoon ja käyttöön.

– Uusille innovaatioille sekä taloutta ja elämäntapoja läpäisevälle rakennemuutokselle on todella suuri tilaus.

Kohtuullisuus ahneuden sijaan

Talouskasvu ei tulevaisuudessa ole ympäristöaktivistien mielestä enää hyvinvoinnin lähtökohdana, vaan päinvastoin todellinen ongelma erityisesti

rikkaissa länsimaissa, myös Suomessa.

– Mitä enemmän bruttokansantuote kasvaa sitä enemmän kulutetaan luonnonvaroja ja ekologinen jalanjälkemme kasvaa. Olemme nyt tulleet tämän ahneuden tien päähän, perustelee kohtuutalouden vaatimuksia Luonto-Liiton pääsihteeri **Leo Stranius**.

– Kestävä talous perustuu kohtuuteen. Talous voi sinänsä kasvaa tai laskea, jos vain maapallon ekologiset rajat otetaan tiukasti lähtökohdaksi. Emme voi myöskään jättää taloudellisia ja ekologisia velkoja tulevien sukupolvien perinnöksi, Stranius korostaa.

Stranius haluaa hylätä kokonaan perinteisen bruttokansantuotteen kasvuun perustuvan talousajattelun.

– Valitettavasti rikkaiden teollisuusmaiden hyvinvointi on rakennettu yksisilmäisesti 2–3 prosentin talouskasvun varaan. Nyt on kuitenkin nähtävissä, että ikuinen talouskasvu on mahdotonta.

Stranius vaatii päätöksentekijöiltä uutta tapaa ratkaista nykymaailman suuret ekologiset ja sosiaaliset ongelmat. Talouden kasvu ei ole lisännyt ihmisten tyytyväisyyttä. Globaali talouskasvu ei ole pystynyt poistamaan köyhyyttä maailmasta.

Talouskasvua ei Straniuksen mukaan voi enää sovittaa yhteen ilmastotavoitteiden kanssa.

– Valitettavasti päätöksentekijöiltä puuttuu kokonaan B-suunnitelma. Esimerkiksi **Matti Vanhasen** hallituksen asettama **Antti Tanskanen** johtama kasvutyöryhmä ei pohtinut lainkaan, mitä tehdä, kun kasvun rajat tulevat todella vastaan.

Onko muuta vaihtoehtoa?

Nykyisen fossiilikapitalismin vaihtoehtoksi degrowth-liikkeen kannattajat nostavat talouden, joka perustuu luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja oikeudenmukaiseen tulonjakoon.

– Fossiilikapitalismista pitää päästä mahdol-

Välimäki muistuttaa.

Lamasta ja taantumasta on nyt selvitty. Katse on jo tulevaisuudessa.

– Valitettavasti tuloerot ovat kuitenkin lähteneet Suomessa kasvuun, samoin köyhyys on lisääntynyt huolestuttavasti. Suuret tuloerot synnyttävät ongelmia. Tasainen ja oikeudenmukainen tulonjako sen sijaan luo vakautta.

Välimäen mielestä ahneus on talouselämässämme monin paikoin mennyt jo liian pitkälle.

– Minusta nyt tarvittaisiin ennen muuta arvo pohjaisia valintoja ja uudenlaista vastuullisuutta niin talouden, sosiaaliturvan kuin ympäristöasioiden hoitoon. Kaipaen myös innovaatioita, joilla talouden kasvu voitaisiin saada aikaan kestäväällä

ja ympäristöä säästävällä tavalla. Uskon, että tämä on mahdollista. Määrällinen kasvu vain muuttaa muotoaan ei-määrälliseksi.

Välimäki uskoo, että hyvinvointi syntyy yhteiskunnassa edelleen myös tulevaisuudessa parhaiten työtä tekemällä.

– Työnteko antaa mahdollisuuksia kaiken lisäksi osallistumiseen ja itsensä toteuttamiseen. Työstä kasvaa myös paras pohja sosiaaliturvalle. Kansalaispalkka-tyyppisten mallien toimivuuteen suhtaudun varauksellisesti.

Välimäen mielestä Suomessa olisi nyt pidentävä elinikäisiä työuria, jopa merkittävästi.

– Mitä pidempään ihmiset tekevät töitä, sitä enemmän talouden kakku kasvaa ja syntyy enem-

män jaettavaa myös hyvinvointia edistäviin ja tuikeviin asioihin.

Kakun leipomisen pitää tapahtua kuitenkin vastuullisella ja reilulla tavalla leipomoissa, joissa työolot ovat kunnolliset.

– Esimerkiksi rakennettu ja muu ympäristö ei saa aiheuttaa ongelmia, joita joudutaan sitten sosiaaliturvalla paikkaamaan. Se on todella kallista. Parempi olisi panostaa ongelmien ennalta ehkäisyyn, Välimäki linjaa.

Kansliapäällikkö Kari Välimäki on toiminut tämän vuoden alusta lähtien Eläketurvakeskuksen edustajiston puheenjohtajana.

Kari Rissa

Suomen kestävän kehityksen toimikunnan pääsihteeri Sauli Rouhisen mielestä kestävä kohtuutus perustuu muun muassa vastuullisuuteen, läpinäkyvyyteen ja kulutuksen sijaan säästöön.

lisimman nopeasti eroon. Se on avain kestäväan kehitykseen. Vasta kohtuutus tuo oikeaa hyvinvointia, korostaa tutkija, kansalaisaktivisti **Marko Ulvila**.

Kestävän kehityksen mukainen talous rakentuu Ulvilan mukaan mahdollisimman laaja-alaisen tasa-arvon tavoittelulle ja luonnon antamien ehtojen mukaan toimimiselle.

– Nykyisin talous on kansalaisten ja kansanvallan ulkopuolella.

Ulvilan mielestä ylikuluttavan luokan on luovuttava elintavoistaan ja saavutetuista eduista, esimerkiksi korkeista palkoista, bonuksista ja pääoman tuomista voitoista.

Hyvinvoinnista ei kuitenkaan tarvitse luopua. Kestävässä luokassa ihmisten perustarpeet täyttyvät ja he elävät tasapainossa ja tasa-arvoisesti ympäristön kanssa edelleen.

– Eivät ihmiset tarvitse kahta autoa, kahta asuntoa, lentämistä tai ylensyöntiä.

Kriisien kautta edetään

Degrowth-liikkeen kannattajat uskovat, että pitkällä ajanjaksolla kestävä kehitys malli toteutuu, jos ilmastonmuutos ja luonnonvarojen käyttö halutaan hallita.

Pääsihteeri Rouhisen mielestä kestävä kohtuutus perustuu vastuullisuuteen, läpinäkyvyyteen, säästöön, vähähiilisyyteen ja kierrätykseen. Talouskasvun irtikytkentä luonnonvarojen käytön ja ympäristökuormituksen kasvusta on välttämätöntä.

– Luonnonvaroja tuhlaaville ja ilmastoa tuhoaville yrityksille tietysti tekee kipeää, kun ne joutuvat etsimään uuden kestävä tavan toimia. Kriisien kautta edetään. Se on kuitenkin pitkällä tähtäimellä välttämätöntä.

Rouhisen mielestä meidän pitäisi ottaa pikim-

miten suunta kohti kestävä ja vastuullista taloutta, joka loisi ihmisille mahdollisuudet hyvinvointiin ja laadukkaaseen elämään.

Hän toteaa, että finanssi- ja reaali talous pitää jatkossa rakentaa tiukasti luonnontalouden ja ekosysteemipalvelujen antamalle perustalle.

– Toivon yritysjohtajilta, mutta myös ammatit yhdistysliikkeeltä uudenlaista ajattelua, jolla työpaikoille saataisiin sosiaalista vastuullisuutta, töiden uudenlaista jakoa, ihmisystävällisiä työaikajärjestelyjä sekä vahvaa yhteisöllisyyttä.

Myös pääsihteeri Straniuksen mielestä Suomessa olisi nyt oiva mahdollisuus lähteä kulkemaan kohti kohtuutaloutta.

– Ekotehokkuus, säästöt ja ympäristöystävällinen talous eivät kuitenkaan yksin riitä. Palvelu- ja immateriaali talouteen siirtyminen vähentää globaalia luonnonvarojen kulutusta vain hieman, sillä talouden kasvu syö ekotehokkuudesta saatavat hyödyt.

Uuden kohtuutalouden avainsioita voisivat Straniuksen mukaan olla nykyistä lyhyempi kokonaistyöaika, palkkatyön uusi tasaisempi jako sekä investointien siirto yksityisistä julkisiin hyödykkeisiin. Fossiilisten polttoaineiden hintaa tulisi nostaa verotuksellisin keinoin.

Sosiaaliturvan kannalta keskeistä on saada aikaan kaikkia kansalaisia koskeva perustulo, jonkinlainen kansalaispalkka. Tasaisempi tulonjako – ei talouskasvu sinällään – edistää yhteiskunnallista vakautta, hyvinvointia ja kestävyttä.

– Tutkimusten mukaan moni, etenkin nuori, haluaa tyytyä nykyistä matalampaan materiaali elintasoon. Moni haluaa myös ulos työhöinhointia tuottavasta oravanpyörästä. Minusta olisi todella hienoa, jos voisimme vapautua talouskasvun pakosta, Stranius toteaa.

Eläketurvakeskuksen johtaja Hannu Uusitalo:

Kasvua tarvitaan, jotta selvitään

👉 Taloudellinen kasvu on tarpeen, jotta pystymme selviytymään ikärakenteen muutoksesta. Tämä on arjen realismia, korostaa johtaja **Hannu Uusitalo** Eläketurvakeskuksesta.

– Jos väestörakenne olisi tasainen, ikärakenne

Kansalaispalkka-tyyppiseen perustuloon Hannu Uusitalo suhtautuu varauksellisesti. Työstä syntyy toimeentulo ja työtä tekemällä karttuu myös työeläketurva.

tasapainossa ja työurat riittävän pitkiä, työeläkejärjestelmä selviäisi hyvin ilman, että talouden olisi pakko kasvaa.

Mutta tilanne reaali maailmassa on sellainen, että suuret ikäluokat ovat siirtymässä eläkkeelle ja samalla elinikä on merkittävästi pidentynyt.

– Emme tule tällä hetkellä toimeen ilman, että talous kasvaa. Sekään ei yksin riitä. Työuria on myös pystyttävä pidentämään. Tämä on tärkeää erityisesti tulevien eläkkeiden tason kannalta, Uusitalo toteaa.

Uusitalon on vaikea ymmärtää, miten Deg-

Vasta kohtuutalous tuo oikeaa hyvinvointia, korostaa tutkija ja kansalaisaktivisti Marko Ulvila.

Eläketurvakeskuksen tutkimus-seminareissa esitellään eläketurvaa kannalta kiinnostavia uusia tutkimuksia. Keväällä 2011 kuullaan esityksiä työllisyydestä ja työurasta, työkyvystä ja kuntoutuksesta, eläkepolitiikasta sekä eläkkeensaajien taloudellisesta toimeentulosta.

Aiheita lähestytään mm. historian, sosiaalipolitiikan, taloustieteen ja terveystieteen näkökulmasta.

Seminaarit järjestetään torstaisin kello 13 alkaen Eläketurvakeskuksessa, Kirjurinkatu 3 (Itä-Pasila), Helsinki. Tilaisuuden kestot vaihtelevat tunnista kahteen tuntiin.

Ilmoittautumista toivotaan etukäteen viikkoa ennen seminaaria osoitteeseen tutkimus@etk.fi tai puhelimitse 010 751 2146.

Eläketurvakeskuksen tutkimusseminaarit

KEVÄT 2011

Ikä, tulot ja kulutus – tulonsiirrot ja resurssien kohdentaminen ikäryhmittäin vuosina 1990–2006
• 10.3.2011

Marja Riihelä, VATT, Risto Vaittinen, ETK ja Reijo Vanne, TELA

Perusturvan riittävyys tutkimuksen näkökulmasta
• 17.3.2011

Susan Kuivalainen, Turun yliopisto

Ikääntyvien rekrytointi • 24.3.2011

Pekka Ilmakunnas, Aalto yliopisto

Työttömäksi tulo ja työttömyysputken käyttö

Signe Jauhiainen ja Juha Rantala, ETK

Toimeenpanon haasteita Kelan ammatillisessa kuntoutuksessa • 14.4.2011

Jari Lindh, Lapin yliopisto

Työeläkekuntoutuksen vaikuttavuus

Juha Tuomala, VATT

Näkökulmia työeläkejärjestelmän historiaan
• 28.4.2011

Matti Hannikainen, ETK ja Jussi Vauhkonen, Helsingin yliopisto

Tuki- ja liikuntaelinvaiat ja työkyky • 5.5.2011

Helena Miranda, Työterveyslaitos

Vakuutusajattelun muutos • 12.5.2011

Jyri Liukko, Helsingin yliopisto

Kevätkauden ensimmäisenä seminaarina 10.2.2011 oli *Perusturvan ja ansioturvan suhde*
Osmo Soininvaara, VTL

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

rowth-liikkeen ehdottamaa palkkatyöaikaa lyhentämällä voitaisiin lisätä suomalaisten hyvinvointia ja sosiaaliturvaa.

– Työpanoksen kasvu on tarpeen, jotta pystymme rahoittamaan myös tulevaisuudessa nykyisen hyvinvointiyhteiskunnan. Perinteisesti Suomessa on katsottu, että työstä syntyy toimeentulo ja työtä tekemällä karttuu myös ansiosidonnainen työeläketurva.

Työn perustavanlaatuinen uusjako tuntuu Uusitalosta myös nyky maailmassa erittäin haastavalta.

– Miten työtä, työaikaa ja työttömyyttä voidaan jakaa uudella tavalla oikeudenmukaisesti, on kyllä todella iso savotta, joka vaatii päätöksentekijöiltä ja kansalaisilta täydellistä uusajattelua.

Tämä voinee toteutua vain kriisien kautta.

Perustuloon, jota Degrowth-liikkeen kannattajat tarjoavat kansalaisten perusturvaksi, Uusitalo suhtautuu myös varauksellisesti.

– On toki hyvä, että perusturvassa olevaa byrokratiaa pyritään vähentämään ja luomaan uusia yksinkertaisia toimintamalleja. Ehdotetut kansalaispalkka-tyyppiset ratkaisut tuntuvat kuitenkin kalliilta. Niiden taso jää väkisininkin niin matalaksi, että sillä ei voi tulla toimeen. On myös vaikea hyväksyä, että toiset eläisivät ilmaiseksi muiden kustannuksella, Uusitalo pohtii.

Uusitalon mielestä tulevaisuuden todellinen kohtalonkysymys on, miten talouden kasvu saavutetaan.

– On selvää, että ympäristöasiat ja luonnon-

varojen riittävyys on jatkossa otettava entistä painokkaammin huomioon. On tähdittävä laadulliseen kasvuun määrällisen sijaan. Varmaan bruttokansantuotteesta yhä suurempi osa muodostuu palveluista. Ekotehokkuuteen on niin ikään panostettava nykyistä enemmän.

Uusitalo haluaisi kehittää perinteisen bruttokansantuotteen rinnalle myös ”vihreitä” hyvinvointiarvoja kuvaavan mittariston.

– Uusia ”vihreitä” mittareita seuraamalla voisimme sitten luotettavasti selvittää, että emme elä yli varojemme ja kuluta liiaksi luonnonvaroja.

Kari Rissa

Työeläketurvan puolesta elämäntyönsä tehnyt Helena Tapio evästää:

Älkää sössikö hyvää perustaa

Juristi **Helena Tapio** tuntee perin juurin työeläkelainsäädännön. Häntä on luonnehdittu Eläketurvakeskuksen lakiosaston vahvaksi ankkuriksi, jonka kettinki pitää kiperissäkin paikoissa.

Helena Tapio työskentelee Eläketurvakeskuksessa lakiosaston osastopäällikkönä.

– Kukaan ei voi yksin hallita laajaa työeläkelainsäädäntöä. Meillä kollegiaalinen avunanto toimii hyvin. Se on kiistatta vahvuus, joka on paitsi ilmapiiritekijä myös lujittaa osaamistamme, hän sanoo.

Osaajien tietotalo

– Voin vain kiittää osaavaa ja motivoitunutta henkilökuntaa. Olen itse vuosien varrella tehnyt kaikkia lakiosaston töitä säädösvalmistelusta kansainvälisiin asioihin, joten tunnen töiden sisällön ja ymmärrän niiden vaativuuden. Edistämme lakisääteisen työeläketurvan toimeenpanoa näköalapaikalla. Jatkuvassa muutoksessa mukanaolmaustaa työtämme mukavasti.

Tapio uskoo siihen, mitä tekee.

– Suomen työeläkejärjestelmää voi hyvillä mielin puolustaa. Se on kuin hyvin rakennettu talo, vahvalle perustalle taidolla tehty.

– Tulin suoraan opinnoista alalle 1973. Se oli silkkaa sattumaa, niin kuin yleensä elämässä kaikki, hän sanoo toteavasti.

– Silloin käytiin keskustelua työnantajan pe-

rustamien eläkesäätiöiden ja -kassojen asemasta lakisääteisen työeläketurvan toimeenpanijoina, ja minulle tarjoutui tilaisuus eläkelaitostarkastajan toimeen ETK:ssa. Siinä omaksuin tuhdin annoksen eläkelaitosoppia.

Vaikka kyse oli pienimmistä laitoksista, niihin pätevät samat perusperiaatteet kuin suuriin työeläkeyhtiöihin. Toimintaperiaatteet on tunnettava läpikotaisin.

– Uravalintaani en ole jälkeensä katunut. Juristi joutuu tässä työssä eläkelainsäädännön lisäksi tekemisiin monien oikeudenalojen kanssa, muun muassa työoikeuden, yhtiöoikeuden ja prosessioikeuden. On tunnettava koko paletti.

”Jämsä, rohkeaa ja oikeudenmukainen”. Näin Helena Tapion työtappaa kuvaa juristikollega. Hänet tunnetaan asioihin perehtyvänä, ja asioihin perin juurin paneutuneena saattaa siitä syystä tuntua vaativalta. ”Viisaaksi ja ihmiseksi”, luonnehtii häntä toinen. ”Ei mikään standarditappaus”.

Lainsäädännössä selkeys on eduksi

Helena Tapion mukaan olennaista koko järjestelmän tulevaisuuden kannalta on, että jatkossakin

sekä työnantaja- että palkansaajapuolen yhteisenä pyrkimyksenä on pitää lakisääteinen eläketurva riittävällä tasolla. Työeläkelakien voimassa ollessa matkan varrella on tehty mittavia uudistuksia, mutta ne eivät ole horjuttaneet perustaa.

– Luotan myös siihen, että päättäjillä on viisautta olla sössimättä sitä.

– Työeläkelainsäädäntöä ei pidä monimutkaistaa kaikenlaisella pitsinnypläyksellä. Jos siihen mennään, niin kokonaisuus hämärtyy, hän sanoo.

Selkeyttä kokonaisuuteen on tuonut työntekijäin eläkelakien yhdistäminen TyEL:ksi vuonna 2007. Se oli huomattava parannus vanhaan TEL:iin verrattuna, joka oli kuin helmastaan parsittu tilkkutäkki.

Eläketurvakeskus työeläkelakien ja niiden soveltamisen asiantuntijana välittää koko järjestelmän näkemykset eteenpäin sosiaali- ja terveysministeriöön lainvalmistelusta päättävälle. Yhteistyö toimii hyvin ja roolit ovat selvät: ministeriö päättää johtamalla lainsäädäntötyötä ja Eläketurvakeskuksen tehtävänä on antaa tietoa valmistelun ja päätöksenteon pohjaksi. Tärkeää on myös tiedon välittäminen kaavailtujen muutosten kustannuksista.

– Yhteistyökykyisenä asiantuntijatalona mei-

Helena Tapion työhuoneen seinällä on pieni valkea lappu. Se erottuu muistitaulussa muita merkintöjä ylempänä. Siihen Helena on kirjoittanut runoilija Ralf Antbackan mietelmän: ”Ihminen lähestyy esine esineeltä sitä, mitä hän ei ole”. Ei mikään standarditappaus tuollaista tunnusta.

dät tuntevat myös työeläkelaitokset, sidosryhmät ja päätöksentekijät, Tapio uskoo.

Mikään ei tunnu olevan niin varmaa kuin jatkuva muutos. Onko juuri nyt meneillään suuria uudistuksia lainsäädännössä?

– Ei ole juuri nyt vireillä mitään suurempaa. Mutta nähtäväksi jää, mitä eri työryhmistä poikii. Annetaanpa odottaa vaalien jälkeistä aikaa, hän toteaa.

Työeläkelakipalvelu muutti asenteita

Työeläkelakipalvelu (TELP) on Eläketurvakeskuksen ylläpitämä ja tuottama ajantasainen verkkotietopalvelu. Sen sisältämät soveltamisohjeet ovat suosituksia työeläkelaitoksille.

Soveltamisohjeilla pyritään siihen, että yksityisten alojen työeläkelakeja sovelletaan samalla tavoin eri eläkelaitoksissa. Näiden ohjeiden antaminen on laissa Eläketurvakeskukselle määrätty tehtävä. Eduskunta piti yhdenmukaista soveltamiskäytäntöä tärkeänä eläkkeenhakijoiden oikeusturvan kannalta.

Minkälaista palautetta TELP on saanut käyttäjiltään?

– Palvelu otettiin käyttöön keväällä 2004, muistan sen hyvin. Se oli työeläkelakea kuohuttava tapahtuma, kun paperiset yleiskirjeet korvattiin sähköisillä ohjeilla ja vielä samassa

rytäkässä, kun eläkelaitokset joutuivat opettelemaan vuoden 2005 alussa muuttuneita säännöksiä. Saimme ensi alkuun paljon kielteistä palautetta: tuli lunta tupaan ja jäitä porstuaan!

Pian sen käyttöön opittiin, ja ajantasaisen verkkopalvelun edut huomattiin. Paluuta paperisiin yleiskirjeisiin ei kukaan haikaile. Nykyisellään TELP on työeläkelaitosten tärkeä työväline, jonka käyttäjäluvut vuositasona ylittävät puoli miljoonaa. Uusittu versio siitä lanseerataan parin vuoden kuluttua asiakkaita entistä paremmin palvelevana.

Eläke pakottaa elämänmuutokseen

Alkukesästä Helena Tapio jää vanhuuseläkkeelle täytettyään 63 vuotta.

– Työ on ollut tärkeä osa elämääni. Jään kaipaamaan tätä kaikkea: loistavaa työyhteisöä, mielenkiintoista työtä, tätä porukkaa, jonka kanssa yhdessä uurastaminen on ollut palkitsevaa ja jonka esimiehenä on ollut ilo olla.

– No, onhan muutakin elämässä kuin työ. Kulttuurin suurkuluttajana riennän teatteriin niin kuin ennenkin. Olen luvannut jatkaa kulttuurivastaavana ystäväpiiriini lippuhankinnoissa. Olen siis varmistanut entisten työkavereidenkin tapaamisen.

Käsissä kuluu kirja pari viikossa, ja paljon muutakin kuin työhön liittyviä tekstejä.

– Voin vaihtaa moodia juridisesta tekstistä helposti kaunokirjallisuuteen. Rentoudun hyvän kirjallisuuden parissa, ja uppoudun tekstin vietäväksi. Liekö siinä kyse jonkinlaisesta eskapismista (todellisuuspakoisuudesta), hän naurahtaa.

Eikä pelkkää kaunokirjallisuutta, viime aikoina hän on plarannut kuonokirjallisuuden tietoteoksia innostuneesti.

– Olen saamassa päätökseen pitkäaikaisen projektini: viime vuosina yksikuonoinen perheeni laajenee pian käsittämään kaksi kuonoa! Kun loppukesästä saan *Lagotto Romagnolon* (italialainen vesikoirarotu) pennun, aloitamme kahteen tyttöön uuden vaiheen elämää.

*Teksti: Anne Iivonen
Kuva: Karoliina Paatos*

Työeläkevakuuttajien sijoituskanta lähes 139 miljardia

Työeläkelaitosten sijoituskanta oli viime vuoden lopussa 138,8 miljardia euroa. Sijoitusten markkina-arvo kasvoi syyskuun loppuun nähden viisi miljardia euroa. Tilastoissa on mukana lakisääteinen työeläketurva.

📈 – Työeläkesijoitukset kasvoivat lähes 14 miljardia euroa eli noin 11 prosenttia. Työeläkejärjestelmän kestävyys näkökulmasta on hyvä, että rahastot kehittivät suotuisasti, sanoo Työeläkevakuuttajat TELAn toimitusjohtaja **Esa Swanljung**.

Pörssinoteeratuissa osakkeissa 37 prosenttia sijoituksista

Työeläkevakuuttajilla oli salkuissaan noteeratuissa osakkeissa 37 prosenttia.

Pörssiosakkeiden osuus oli korkein julkisalojen eläkevakuuttajilla, joilla niiden osuus oli lähes 44 prosenttia. Työeläkeyhtiöillä näiden osakesijoitusten määrä oli noussut vuoden aikana yhdeksällä prosenttiyksiköllä lähes 34 prosenttiin. Eläkesäätiöillä ja -kassoilla oli noteeratuissa osakkeissa noin 30 prosenttia sijoituksista.

Noteerattujen osakkeiden määrä nousi viime vuoden aikana 13,5 miljardilla eurolla yli 51 miljardiin euroon. Kasvua oli lähes 36 prosenttia.

Hedge-rahastoissa neljä prosenttia sijoituksista

Osakkeiden ja osaketyypisten sijoitusten osuus koko sijoituskannasta oli 46,2 prosenttia. Nousua kolmannen neljänneksen loppuun verrattuna on yli kaksi prosenttiyksikköä ja viime vuoden loppuun verrattuna kahdeksan prosenttiyksikköä.

Nämä sijoitukset sisältävät noteerattujen osakkeiden lisäksi osake- ja hedge-rahasto-osuudet, noteeraamattomat osakkeet ja pääomasijoitukset.

Hedge-rahastosijoitusten määrä oli noussut kuuteen miljardiin euroon koko sijoitusomaisuudesta. Osuus oli pysynyt likimäärin samana eli se oli hieman yli neljä prosenttia kaikista sijoituksista.

Osakkeiden ja osaketyypisten sijoitusten määrä lisääntyi 5,3 miljardilla eurolla vuoden

- Kahden viime vuoden aikana kotimaahan tehtyjen sijoitusten kasvu on ollut ripeää, sanoo TELAn toimitusjohtaja Esa Swanljung.

viimeisen neljänneksen aikana. Tästä netto-ostoja oli 1,7 miljardia euroa, joten osakesijoitusten arvonnousua oli kokonaismäärästä 3,6 miljardia euroa. Koko vuoden aikana netto-ostoja oli noin 5,3 miljardia euroa.

Joukkovelkakirjojen määrä oli vähentynyt lähes kolme miljardia euroa. Niitä oli nyt hieman yli 44 miljardia euroa. Suhteellinen osuus oli pudonnut noin 32 prosenttiin kaikista sijoituksista.

Kiinteistösijoitusten kokonaismäärä oli edelleen hienoisessa nousussa. Vuoden aikana niiden määrä kasvoi 300 miljoonalla eurolla noin 14 miljardiin euroon. Osuus oli kuitenkin vähentynyt noin kymmeneen prosenttiin sijoituksista.

TyEL-takaisinlainojen kanta oli viime vuoden lopussa vuoden 2009 lopun tasolla. Takaisinlainojen osuus oli kuutisen prosenttia työeläkeyhtiöiden kaikista sijoituksista.

Suomeen sijoitettuna yli 47 miljardia euroa

Suomeen kohdistuvien sijoitusten arvo oli jo yli 47 miljardia euroa. Suhteellinen osuus oli vähentynyt hieman, puolella prosenttiyksiköllä, 34,2 prosenttiin sijoitusomaisuudesta.

– Kotimaahan tehtyjen sijoitusten lisääntyminen on jatkunut viimeisten vuosien aikana. Kahden viime vuoden aikana kasvu on ollut ripeää, sanoo Swanljung.

Muulle euroalueelle tehtyjen sijoitusten osuus laski alle 29 prosenttiin koko sijoituskannasta.

Euroalueen ulkopuolelle kohdistuvien sijoitusten osuus oli puolestaan kasvanut viime vuoden aikana. Niiden osuus oli yli 37 prosenttia sijoitusomaisuudesta.

Lisätietoa ja havainnollista grafiikkaa työeläkevakuuttajien sijoitustoiminnasta TELAn kotisivuilla www.tela.fi > sijoitustoiminta > sijoitusvarojen määrä ja kohdentuminen.

TELAn verkkosivuilla eläkerahastoja koskeva selvitys sisältää tiedot eläkevakuutusyhtiöiden, eläkekassojen, eläkesäätiöiden, Kelan toimihenkilöiden eläkerahaston, Kirkon keskusrahaston, Kuntien eläkevakuutuksen (nyk. Kevan), Melan, Merimieseläkekassan, Suomen Pankin Eläkerahaston ja Valtion Eläkerahaston sijoitustoiminnasta.

Ruotsin työkyvyttömyyseläke ja Suomessa asuvat

★ Suomessa työkyvyttömyyseläke – Ruotsissa sairausvakuutuksen sairauskorvaus.

★ Ruotsin vuoden 2008 sairausvakuutusuudistus.

★ Seuraukset Suomessa asuville työkyvyttömyyseläkkeen hakijoille.

Suomessa työkyvyttömyyseläke – Ruotsissa sairausvakuutuksen sairauskorvaus

★ Suomessa työkyvyttömyyseläke kuuluu eläkejärjestelmään. Ruotsissa se on vuodesta 2003 alkaen ollut osa Ruotsin sairausvakuutusjärjestelmää. Ruotsi korvasi 1.1.2003 sekä määräaikaaisesti että pysyvästi myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeensä uudella sairausvakuutuksen etuudella, jonka nimeksi tuli sairaus- ja aktivointikorvaus.

Sairauskorvaus on 30 vuotta täyttäneiden etuus, joka voidaan myöntää joko määräaikaista tai pysyvänä korvauksena. Aktivointikorvauksen saajat ovat 19–29-vuotiaita ja heidän etuutensa on aina määräaikainen. Ne, joiden ansiosidonnainen korvaus on alhainen, voivat sen lisäksi saada asumiseen perustuvaa takuukorvausta, joka takaa eläkkeensaajalle minimitoimeentulon.

Ruotsin sairaus- ja aktivointikorvaus sekä takuukorvaus voidaan Ruotsin lainsäädännön mukaan myöntää vain henkilölle, joka kuuluu Ruotsin sosiaaliturvan piiriin. Mutta koska korvaukset ovat eläke-etuuksia EU:n sosiaaliturvalainsäädännön mukaan, ne voidaan myöntää myös hakijalle, joka on asumisen tai työskentelyn perusteella vakuutettu Suomessa tai muussa EU/ETA-maassa. Itse etuuden määrä riippuu siitä, kuinka monta vuotta hakija on ollut vakuutettuna Ruotsissa ja mitkä hänen ansionsa silloin ovat olleet.

Ruotsin vuoden 2008 sairausvakuutusuudistus

★ Ruotsi uudisti sairausvakuutustaan vuonna 2008 ja täydensi uusia määräyksiä vielä vuosina 2009 ja 2010. Uudistuksen taustalla oli sekä tarve vähentää sairauslomapäiviä että aktiivisesti tukea sairauslomalla olevia heidän matkallaan takaisin työelämään ja aktiiviseen elämään.

Ruotsi määräsi sairauspäivärahan maksulle takarajan ja määritteli tarkemmin eri osapuolten vastuut sairaslomaprosessin eri vaiheessa. Myös sairauslomalla olevan omaa vastuuta korostettiin. Tässä yhteydessä Ruotsi luopui kokonaan määräaikaista sairauskorvauksesta ja kiristi pysyvän sairauskorvauksen ja määräaikaisen aktivointikorvauksen saamisen edellytyksiä.

Uudistuksen jälkeen sairauskorvaus on viimeinen etuus pitkässä prosessissa, johon kuuluu erilaisia tukitoimenpiteitä ja toimeentuloratkaisuja. Se voidaan myöntää vain henkilölle, jonka työkyky on sairauden johdosta alentunut pysyvästi vähintään neljänneksellä suhteessa kaikkiin työmarkkinoilla esiintyviin töihin. Lisäksi vaaditaan, että saajan työkykyä ei voida palauttaa minkäänlaisilla kuntoutustoimenpiteillä. Työmarkkinoilla esiintyviin töihin lasketaan mukaan suojatyöt ja palkkatuetut työt. Ikää, aikaisempaa työkokemusta, sopivan työn saatavuutta ja muita vastavia sosiaalisia seikkoja ei saa ottaa huomioon, kun ratkaistaan, onko työkyky lopullisesti alentunut sairauden johdosta.

Seuraukset Suomessa asuville työkyvyttömyyseläkkeen hakijoille

★ Suomessa henkilö, joka tulee sairauden johdosta työkyvyttömäksi voi yleensä saada sairauspäivärahaa noin vuoden ajan. Jos työkyvyttömyys jatkuu sen jälkeen, hän voi hakea työkyvyttömyyseläkettä joko määräaikaistena kuntoutustukena tai pysyvänä työkyvyttömyyseläkkeenä. Suomessa kuntoutustuki on usein pääasiallinen toimentulolähde niille, jotka osallistuvat ammatilliseen tai lääkinnälliseen kuntoutukseen.

Ruotsissa kuntoutuksessa oleva ei voi saada Ruotsin ”työkyvyttömyyseläkettä” eli sairauskorvausta.

Nykyään on hyvin tavallista että Suomi omi-

en lakiansa perusteella myöntää eläkkeenhakijalle työkyvyttömyyseläkkeen mutta Ruotsi hylkää hakemuksen, koska sairauskorvauksen saamisen edellytykset eivät täyty. Ruotsissa asuva voisi vastaavassa tilanteessa turvautua Ruotsin sairaus- tai kuntoutuspäivärahaan tai jopa erityyppisiin työttömyysetuuksiin ja osallistua Ruotsin Försäkringskassanin tai työvoimaviranomaisten tukija kuntoutustoimenpiteisiin. Suomessa asuva ei voi sitä tehdä. Eläkkeensaajana Suomessa hän ei voi myöskään saada vastaavia etuuksia Suomesta. Mitä pidempään hän on elämänsä aikana asunut ja työskennellyt Ruotsissa, sitä suuremman loven toimentuloon Ruotsin eläkkeen puuttuminen aiheuttaa.

Eläketurvakeskuksen ulkomaisten eläkeasiain osasto rekisteröi Försäkringskassanin Suomessa asuville hakijoille antamat sairauskorvauspäätökset. Hylkäyspäätösten määrä on lisääntynyt huomattavasti uudistuksen jälkeen. Vuoden 2010 ensimmäisen vuosineljänneksen aikana annetuista sairaus- ja aktivointikorvauspäätöksistä 78 prosenttia oli hylkäyspäätöksiä. Useimmissa niistä hylkäyssyy oli riittämätön lääketieteellinen näyttö sellaisesta pysyvästä työkyvyttömyydestä, joka olisi oikeuttanut sairauskorvauksen.

Tämä heijastuu myös vanhuuseläkeoikeuteen Ruotsista. Vain se, joka saa ansiosidonnaista sairaus- tai aktivointikorvausta Ruotsista, voi kartuttaa itselleen uutta vanhuuseläkeoikeutta Ruotsista työkyvyttömyysajalta. Aikaisemmin ansaittu vanhuuseläkeoikeus säilyy kuitenkin ja on haettavissa vanhuuseläkeiässä, joka on joustava 61 ikävuodesta alkaen.

Elinkeinoelämän valtuuskunnan johtaja Matti Apunen näkee työelämän mainettaan parempana.

Optimistinen EVAn johtaja Matti Apunen korostaa, että ongelmia ei saa irrottaa mittasuhteistaan.

Optimistin raskas taakka

Yhteiskunnallisessa keskustelussa todistustaakka on aina optimistilla. Työelämän tausta-ajatuksena on aistittavissa vieläkin se, että työ on riiston väline eikä mahdollisuuksien väline. – Työnilosta puhumista pidetään propagandana, toteaa johtaja **Matti Apunen** Elinkeinoelämän valtuuskunnasta (EVA). Apusen mielestä työelämä on mainettaan parempi.

🍷 Optimismia tarvitaan aina. **Matti Apunen** korostaa, että optimismi on tulevaisuuden rakennuspuu.

– Optimismihan tarkoittaa sitä, että ihminen uskoo siihen, mitä hän tekee ja työllä saadaan jotakin aikaiseksi. Jos ei jonkinlaista ”uskon” elementtiä omaan työhönsä ole, en ymmärrä mitä siitä silloin tulee, Apunen ihmettelee.

Apusen mukaan työelämässä on useita väitteitä, joille ei löydy perusteita. Tällaisia väitteitä ovat esimerkiksi: Työmarkkinoilla on vain pätkätoita. Työ ei jousta tarpeeksi tarpeitten mukaan. Koko ajan vaaditaan lisää. Saan työstöni pelkkää moitetta. Nuoret eivät halua tehdä töitä.

Mainettaan parempaa

EVAn viime vuoden marraskuussa julkaistu, **Tuomo Alasoinin** raportti, *Mainettaan parempi työ* esittää kymmenen väitettä työelämästä. Tässä niistä pari: Työelämä ei ole huonontunut. Työelämä ei ole muuttunut liikaa, vaan liian vähän. Työssäoloajat ovat pidentyneet – eivät lyhentyneet.

Apusen mielestä meillä on taipumusta irrottaa on-

KUKA?

Matti Apunen

- Matti Apunen työskentelee EVAn johtajana, tehtävässä elokuusta 2010 alkaen.
- Aiemmin toiminut Aamulehden vastaavana päätoimittajana 2000–2010, päätoimittajana 1998–2000, kehityspäällikkönä 1995–1996 ja 1985–1994 lehden kulttuuritoimittajana.
- Imagen päätoimittaja 1997–1998.
- Hän on valmistunut Tampereen yliopistosta yhteiskuntatieteiden maisteriksi 1989.
- Kotkalaissyntyinen Apunen on naimisissa luokanopettaja Eijjan kanssa. Perheessä on kaksi tyttöä, josta toinen jo aikuisiässä.

gelmat mittasuhteistaan. Kun asiat palautetaan omiin mittasuhteisiinsa, niin ratkaisut löytyvät helposti.

– Esimerkiksi väite, että Suomessa tehdään liikaa töitä, ei ole totta. Työviikko on noin 37,5 tuntia. Kansainvälisesti ajatellen me teemme vähän töitä. Tehdäänpö työtä mielekkäästi? Jos ja kun työntekijä uskoo, että työn tekeminen on mielekästä ja työ tuntuu tekemisen arvoiselta, niin työ maittaa.

– Meidän pitää tehdä oikeita töitä, oikeita asioita, järkevää työtä. Meidän on tehtävä tehokasta työtä, Apunen korostaa.

Hengailua ja leppoistamista

Matti Apunen ottaa esille ajattelumallin, jonka mukaan työtä voitaisiin tehdä vähemmän ja silloin kun itselle sopii.

– Tämä downshifting-ajattelutapa on itsestä. Jos ajatellaan vain omia tuntemuksia ja omia kokemuksia, eikä työn tuomaa lisäarvoa yhteiskunnalle ja sen tarjoamiin palveluihin, niin ollaan väärällä uralla. Downshiftaaja lähtee siitä, että yhteiskunta on olemassa minua varten. Vanhanaikainen työkasitys lähtee siitä, että me kaikki ollaan se yhteiskunta ja minun panokseni on pitää yhteiskuntaa pystyssä.

Downshifting voidaan suomentaa sanalla leppoistaminen. Palkkatyötunteja tehdään mahdollisimman vähän ja työssäkin toimitaan mahdollisimman leppoisasti. Elämässä pitää poistaa työhön liittyvät rasitustekijät, hengailaan.

– Johonkin mittaan saakka leppoistaminen on järkevääkin, mutta jos esimerkiksi säännöllinen työaika pudottaisiin puoleen, niin silloin puhutaan jo mahdottomuudesta, Apunen huomauttaa.

Teksti: Pirkko Jyväkorpi

Kuva: EVA

Työnilonjulistus

- Mieti työpaikan työnilon reseptiä.
- Vahvista työn tekemisen voimia.
- Johda taitavasti.
- Sosiaalinen pääoma kasvaa vastavuoroisuudesta.
- Ota ongelmat heti puheeksi.
- Työstä nauttiminen on sallittua ja toivottavaa.
- Katso peiliin.
- Elämässä on oltava muutakin kuin työ.
- Ota työnilon mittariksi onnistumiset.
- Pidä työilo strategisena menestystekijänä.

Toivotamme kaikille työniloa!

*Professori Marja-Liisa Manka
Tampereen yliopisto
Johtamiskorkeakoulu*

Lisää työnilonjulistuksesta Tampereen yliopiston sivustolta >
<http://www.uta.fi/synergos/pdf/tyonjulistus2011.pdf>

Iloa ja vastuuta omasta työstä

Olen kiinnostunut hoitotyöstä ja haluan hoitaa apuani tarvitsevia, lähihoitaja Sisko Metso kertoo. Hänen mielestään vaikutusmahdollisuudet mm. oman työajan suunnitteluun auttavat työssä jaksamista.

– Autonominen työvuorosuunnittelu lisää työhyvinvointia ja työn tekemisen iloa. Työntekijöittenkin on otettava vastuusta omasta työyhteisöstään, itsestään ja työn kehittamisestä. Näin toteaa lähihoitaja **Sisko Metso** (32).

Hän työskentelee Tampereella Koukkuniemen vanhainkodissa. Hoitotyön tekeminen tuottaa Siskolle iloa.

– Työn lisäksi muita edellytyksiä tekemisen iloon ovat työskentelytilat ja -olosuhteet, riittävät resurssit, hyvä työilmapiiri ja hyvä johtaminen. Hyvää johtamista on muun muassa kuuntelemisen taito!

Käytännössä edellytykset toteutuvat Siskon mielestä vaihtelevasti.

– Meillä tulisi olla yhteiset pelisäännöt. Meidän pitää osata kommunikoida keskenämme. Työyhteisön pitäisi olla sen verran salliva, että voimme puhua kaikista asioista. Palautteen antaminen kehittää työyhteisöä ja tekemistä. Työssä on uskallettava puhua asiat halki, hän sanoo.

Metson mukaan raskaassa työssä tarvitaan huumoria.

– Ilman huumoria ei hoitotyötä jaksaa kauan tehdä. Se voi olla ronskiakin. Läsnäolo on myös tärkeää. Läsnäoloa toivon myös muilta työntekijöiltä ja esimiehiltä, hän luettelee.

Lähihoitajan työssä on raskaita hetkiä niin fyysisesti kuin psyykkisestikin. Raskaaksi työtehtäväksi Sisko mainitsee asukkaiden nostelemisen ja kääntämisen, hoidettavien tarrautumisen.

– Muistihäiriöisten hoitaminen on joskus henkisesti raskasta.

Koukkuniemessä hoitohenkilökunnan työajat ovat vaativat: töitä tehdään kolmessa vuorossa.

Osastolla on 22 asukasta ja työntekijöitä on tusinan verran. Heistä kaksi on sairaanhoitajaa, yksi laitosapulainen ja loput lähihoitajia. Siskolla on osastolla kaksi ns. omaa asukasta. Oma hoitaja pitää muun muassa enemmän yhteyttä omaisiin.

Lähihoitaja Sisko Metso kertoo, että työntekijät osallistuvat kerran kahdessa viikossa osastokokouksiin. Työvuorojen vaihtuessa annetaan raportit kaikkien kuullen.

Teksti ja kuva: Pirkko Jyväkorpi

Johtaja Matti Apunen ja lähihoitaja Sisko Metso osallistuivat tammikuussa Työnilonjulistuksen seminaariin Tampereen yliopistossa.

Työelämän laatu

OTSIKOIDEN KESTOAIHE

Työeläkeasiat koskettavat lähes jokaista. Aihe kiinnostaa ja keskustelu eläkkeellesiirtymisestä ja työurien pidentämisestä on kestoaihe mediassa, ilmenee Eläketurvakeskuksen viime vuoden mediakatsauksesta.

Talusoasioista työeläkeyhtiöiden sijoitustoiminta ja ulkomaille tehdyt sijoitukset nousivat otsikoihin.

Työelämän laatua halutaan kohentaa

Elinkeinoelämän keskusliitto vaati lehtitietojen mukaan 63-vuotaiden päästämistä eläkkeelle vasta 40-vuotisen työuran jälkeen sekä työttömyysputken poistamista. Palkansaajajärjestöt vastustivat esityksiä. (Etelä-Suomen Sanomat 21.1.)

Eläkeytöryhmän jäsen, SAK:n päällikkö **Kaija Kallinen** sanoi, että Elinkeinoelämän keskusliiton esitykset eläkejärjestelmän muuttamiseksi merkitsivät eläke-etuuksien heikentämisiä, joilla ei ollut mitään vaikutusta työurien pidentämiseen. (Helsingin Sanomat 22.1.)

STTK:n johtajan **Markku Salomaan** mielestä eläkejärjestelmä oli kunnossa ja korjauksia tarvittiin vain työelämän puolella. (Keskisuomalainen 22.1.)

Työurien pidentämistä pohtineista työryhmissä **Jukka Ahtelan** ryhmä pääsi yksimielisyyteen.

Työryhmän ehdotuksen perusteella perustettiin kuusi työryhmää valmisteamaan muun muassa työhyvinvoinnin ja työterveyshuollon kehittämistä. (HS 3.2.)

Työntekijäjärjestöt ja EK olivat erimielisiä eläketavoitteiden saavuttamisesta. Palkansaajapuoli katsoi Ahtelan ryhmän esitysten riittävän yhdessä vuoden 2005 työeläkeuudistuksen kanssa pidentämään työuria kolmella vuodella.

Työnantajapuoli ja useat asiantuntijat eivät pitäneet Ahtelan työryhmän tuloksia riittävinä.

Lähes vuoden työn jälkeen **Jukka Rantalan** vetämä eläkeytöryhmä ei saanut yksimielistä päätöstä tehdyksi. Koottu työuryhmä jatkoi työtä, kun loppuraporttia ei syntynyt vielä toiseenkaan määräaikaan mennessä. Vuoden loppupuolella ryhmän tavoitteena oli eri vaihtoehtojen vaikutusten selvittäminen työurien pituuteen. (Helsingin Sanomat 22.10, Kauppalehti 3.2.)

Hallitus ja järjestöt päättivät aiempaa laajemmasta valmistelusta kestävästä talouskasvun ja työllisyyden ohjelman laatimiseksi. Oppositio kritisoi hallitusta saamattomuudesta.

Eläkkeelle jäämiselle ehdotettiin yhä pidempiä aikoja. Valtiovarainministeriön valtiosihteeri **Raimo Sailas** arvioi, että eläkkeelle siirtymisiin pitäisi nousta enemmän kuin kolme vuotta. (Yle.fi 4.2.) Sosiaaliministeriön vakuutusosaston ylijohdaja **Outi Antilan** mielestä suomalaisilla tuli olla oikeus olla töissä aina 70-vuotiaaksi asti. (Helsingin Sanomat 7.2.)

Keskustelijat eivät uskoneet virallisen eläkeen nostamisen pidentävän työuria. Vuoden 2005

Vattin tutkimus johtaja: Eläkepu kannattaa leika

Rantalan työryhmä kariutuminen yllätti dosentin

Aussi Rosendahl
jussi.rosendahl@uudenlehti.fi

Lähes vuoden työn jälkeen eläkeytöryhmä päättyneen, **Jukka Rantalan** vetämän eläkeytöryhmän päätös takapula oli työttömyyseläke lisäpäivärahat.

Viimeisen neuvotteluyön maanantaiaamun aikaisina yhteisymmärrystä oli jo useita. Työnantajapuoli eli Elinkeinoelämän keskusliitto esitti vihdoin, että työttömyysputken nostettaisiin kahdella vuodella 60:een vuoteen.

Jos tällöin 60-vuotias irtisa

Nysä eläke- ratkaisu kolautti etujärjestöjä

Hallitus ilmoitti maanantaina, että eläkeytöryhmien vaillinaisiksi jälleitä tuloksia arvioidaan kuukauden ajan. Valtiovarainministeriön mukaan eläkeytöryhmä

JYRKI KATAINEN

Johtajan olta

Valtiovarainministeri vaati tiukkaa

Eläkeytöryhmän johtajan **Lasse Laatuksen** mielestä se lisä epäonnistumisen painoa.

Hallitus oli toimeksiantannon osapuoli, ja tähän oli ladattu paljon odotuksia valtiovalan puolesta. Siksi tämä oli suuri kolauk

Laatuksen mukaan.

Palkansaajapuoli SAK ja STTK etunenässä pitivät maanantaina kiinni siitä, että eläkeytöryhmän neuvottelulle asetettu tavoite saavutettiin.

Minun mielestäni järjestelmä osoitti toimivuutensa, että kyseimme löytämään yhteisymmärryksen palkansaajan kannalta tärkeimmässä työryhmissä, STTK:n neuvotteluyhteyksissä

in paperi sai tilyn tuomion

FAKTA

Raportissa ehdotetaan uusia lisäpäiväkorvauksia työttömyyseläkeputken leikkauksien terveyden parantamiseksi ja heidän suostumistaan myös yleisessä terveydenhuol

Ahtelan

tin tietojen perusteella olisi mahdollista arvioida toimien vaikutuksia työurien pituuteen. "Jo sellaisen vaikutelman antaminen, että vastaus olisi

Ahtelan ty

Asiantuntijoiden mielestä osa ehdotuksista on vastoin oikeustai

uudistuksen vaikutusten sen sijaan uskottiin pidentävän työuria. Ilmarisen varatoimitusjohtaja **Jaakko Tuomikoski** epäili, että poliitikot eivät ole ymmärtäneet mitä vuonna 2005 tehty työeläkeremontti merkitsi. (Iltalehti 26.1.)

Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen toimitusjohtaja **Sixten Korkman** kiirehti päätösten tekemistä eläkeikää koskevista linjauksista. Hänen mukaansa pehmeät keinot eivät olleet riittäviä. (Helsingin sanomat 23.2.)

Työterveyslaitoksen tutkimusprofessori **Guy Ahonen** ja pääjohtaja **Harri Vainio** totesivat, että olisi etsittävä radikaaleja vaihtoehtoja. Tutkijoiden mukaan joustavat työntekijät, osa-aikatyö ja työntekijän lyhentäminen olisivat edellytyksiä työurien pidentämiselle. (Kansan Uutiset 22.1.)

Professori **Harri Melinin** mukaan työuria tulisi lyhentää ja työelämää kehittää siten, että raskeimpien ja vaativimpien töiden osuus olisi minimoitu. (Kaleva 11.4.)

Tuore sosiaali- ja terveysministeri **Juha Rehula** korosti, että olennaisia asioita työurien pidentämisessä olivat työhyvinvoinnin lisääminen sekä perheen ja työelämän nykyistä parempi yhteensovittaminen. (Helsingin Sanomat 21.5.)

Myös talouskomissaari **Olli Rehn** näki työ- ja perhe-elämän yhdistämisen ja työurien aikaistamisen ratkaisevina tekijöinä. (Kauppalehti 8.7.2010.)

Työkyvyttömyyseläkeläisten kasvava määrä huolestutti

Nuorten aikuisten kasvavaa työkyvyttömyyttä uutisoitiin useissa pääkirjoituksissa kesäkuussa. Erityisesti nuorten aikuisten jääminen eläkkeelle suoraan koulunpenkiltä nähtiin huolestuttavana.

Kelan tutkimusprofessori **Ilona Autti-Rämö** totesi, että nuorten alle 30-vuotiaiden masennuksesta johtuvan työkyvyttömyys oli huolestuttava uusi ilmiö. (Uutispäivä Demari 13.7.)

Mielenterveyden keskusliiton toiminnanjohtaja **Timo Peltovuori** kritisoi sitä että mielen-terveysongelmaisen nuoren eläkkeestä oli tullut lähes automaattinen ratkaisu.

Psykologiliiton puheenjohtaja **Tuomo Tikkanen** arvioi masennuksesta muodostuvan Suomalaiselle suuremman haasteen kuin suurten ikäluokkien eläköitymisestä. Myös EK:n johtaja Jukka Ahtela totesi, että alle 35-vuotiaiden työkyvyttömyyseläkkeiden määrän kasvu kärjisti liian aikaisen eläkkeelle siirtymisen ongelman kohtuuttomaksi. (Kauppalehti 16.8.)

Asiantuntijat painottivat, että masennus sinänsä ei ollut lisääntynyt. Sen sijaan he näkivät masentuneiden työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen syyksi sen, että työelämä oli muuttunut niin vaativaksi, että työtehtävien hoitaminen ei enää onnistunut masentuneena, kuten oli onnistunut

vielä muutama vuosikymmen sitten. (Suomenmaa 5.10.)

Eduskunnan varapuhemies **Tarja Filatovin** mukaan tarvittiin uutta lainsäädäntöä ja politiikkaa, joka erottelisi ne, jotka halusivat palata työelämään niistä, jotka eivät enää halunneet tai kokeneet voivansa palata työhön. Filatovin mukaan vajaatyökykyisille, jotka halusivat palata työhön, tuli luoda samat tukimekanismit työhönpaluuille kuin työttömille. (Uutispäivä Demari 1.11.)

Ministeri Rehula asetti valtiotieteen tohtori **Markku Lehdon** selvittämään osatyökykyisten työelämään osallistumisen esteet ja tekemään ehdotuksia esteiden poistamiseksi. Työn määräajaksi asetettiin 14.2.2011.

Ulkomaiset sijoitukset kriisimaihien puhuttivat

Osakemarkkinoilla eri puolilla maailmaa nähtiin alkuvuodesta reipasta laskua. Markkinoilla pelättiin Kreikan, Espanjan ja Portugalin budjettialijäämien vaikutusten heijastuvan koko euroalueelle. Valtion eläkerahaston VER:n 90 miljoonan euron sijoitus Kreikan valtion velkapapereihin aiheutti huolta, kun kreikkalaiset tyhjensivät pankkitalletuksiaan syösten maan yhä pahempaan kriisiin.

Suomalaisten eläkerahaa oli sijoitettuna kaikkiaan 5,2 miljardia euroa kriisissä oleviin Euroopan maihin, kun kaikki eläkeyhtiöiden ja eläkelaitosten sijoitukset laskettiin yhteen. (Helsingin Sanomat 7.4.)

VER:n toimitusjohtaja **Timo Löyttyniemi** totesi, että Kreikan tilanne oli erittäin vakava, mutta sanoi uskovansa Kreikan talouden ja VER:n rahojen pelastuvan kansainvälisten toimien avulla. VER:n sijoituksista Kreikan sijoitus jäi alle prosenttiin. (Uusi Suomi 8.4.)

Tutkijoiden ja asiantuntijoiden mukaan pelko rahojen täydellisestä menettämisestä oli aiheeton. (Ilta-Sanomat 4.5.). Ilmarisen varatoimitusjohtaja **Timo Ritakallio** näki ongelmana kriisin pitkittymisen vaikutuksen osakemarkkinoihin ja pankkien luottamukseen. (Taloussanomat 28.4.)

Kansanedustaja **Jouko Skinnari** vaati suomalaisten työeläkesijoitusten kotiuttamista. Skinnarin mukaan näin toimimalla työeläkkeiden maksaminen olisi taattu tulevaisuudessa. (Etelä-Suomen Sanomat 1.5.)

Sari Keski-Heikkilä
Informaatikko
Eläketurvakeskus

Eläketurvakeskuksen viestintä seuraa työeläkeasioihin liittyvää uutisointia ja keskustelua mediassa. Vuoden 2010 mediakatsausaineisto on tämän artikkelin lähteenä.

RUOTSI

Talouskriisi heikentää edelleen ansioeläkkeitä

☞ Ruotsin maksussa olevat lakisääteiset ansioeläkkeet alenevat 4,3 prosenttia vuonna 2011. Samalla takuueläkkeen määrää nousee 0,9 prosenttia.

Kompensoidakseen ansioeläkkeiden alenemista Ruotsin hallitus on alentanut 65 vuotta täyttäneiden verotusta. Verotuksen jälkeinen nettovaikutus on riippuvainen eläkkeen suuruudesta. Esimerkiksi, mikäli vakuutetun ansiosidonnainen vanhuuseläke on 12 000 kruunua kuukaudessa, on indeksin vaikutus eläkkeeseen -512 kruunua, mutta verojen jälkeen -155 kruunua kuukaudessa.

Veronalennus ei koske alle 65-vuotiaita eläkeläisiä.

Ansioeläkettä tarkistetaan ansiotulojen kehitystä seuraavalla tuloindeksillä, mutta eläkkeen tarkistukseen vaikuttaa lisäksi vanhuuseläkejärjestelmän taloudellinen tasapaino. Vuoden 2008 finanssikriisin ja AP-vanhuuseläkerahastojen markkina-arvon alenemisen seurauksena indeksoinnissa tuli vuonna 2010 ensimmäistä kertaa sovellettavaksi eläkekorotuksia jarruttava ja järjestelmän tasapainon palauttava tasapainoindexi. Ansioeläke aleni tämän johdosta noin 3 prosenttia vuonna 2010.

(Etk.fi)

TANSKA

Varhaiseläkkeet joutuivat lopetuslistalle

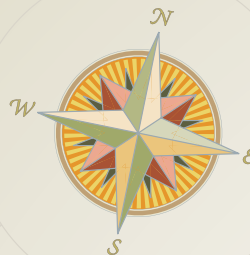
☞ Tanskan hallitus kaavailee varhaiseläkkeistä luopumista maan talouden tasapainottamiseksi. Hallituksen suunnitelman mukaan varhaiseläkkeistä luovutettiin vähitellen vuoteen 2034 mennessä.

Varhaiseläkkeistä luopumalla pääministeri **Lars Lokke Rasmussenin** hallitus pyrkii korjaamaan Tanskan budjetin alijäämää.

Hallitus laskee, että uudistus supistaisi julkisen talouden alijäämää 18 miljardilla kruunulla eli noin 2,4 miljardilla eurolla.

Tanska on aikaisemmin päättänyt eläkeiän nostamisesta. Nykyinen 65 vuoden yleinen eläkeikä nostetaan 67 ikävuoteen vuonna 2027. Tämän jälkeen eläkeikä nousee eliniänodotteen kasvua seuraten.

(YLE 25.1.)

Peter Lindström
Tiedottaja
Eläketurvakeskus

Pälo Hallussa

BOLIVIA

Kiistelty uudistus astui voimaan

☞ Bolivian presidentti **Evo Moralesin** kiistelty eläkeuudistus astui voimaan viime vuoden lopulla. Moralesin uudistus kansallisti eläkerahastot ja alensi yleistä eläkeikää.

Rahastojen kansallistaminen iski erityisesti eurooppalaisiin rahoitusalan yhtiöihin. Sveitsiläisen vakuutusyhtiö Zürich Financial Servicen ja espanjalaispankki BBVA:n hallinnoimissa rahastoissa on tiedotusvälineiden mukaan ollut noin kolme miljardia dollaria.

Nyt suoritettu eläkerahastojen kansallistaminen jatkaa presidentti Moralesin aikaisempaa linjaa: Morales on kansallistanut muun muassa öljy-, kaasun-, kaivos-, teleliikenne- ja sähköyhtiöt.

Samalla eläkejärjestelmää laajennetaan myös harmaassa taloudessa työskenteleviin bolivialaisiin, joita on noin 60 prosenttia väestöstä. Vähävaraisten eläkkeet on tarkoitettu maksaa solidaa-

risuusrahastosta, johon käytetään osa yritysten työeläkemaksuista.

Bolivialaiset voivat jatkossa jäädä eläkkeelle 58-vuotiaana. Tähän asti yleinen eläkeikä on ollut 60 vuotta. Kaivostyöläisten eläkeikää laskeetaan 56 vuoteen. Naiset, joilla on yli kolme lasta, voivat jäädä eläkkeelle 55-vuotiaana.

Bolivialaisten miesten eliniänodote on 65 vuotta ja naisten 69 vuotta.

(Wall Street Journal 3.12., HS 8.12.)

JAPANI

Sosiaaliturvan suurremontti alkamassa

☞ Japani pääministeri **Naoto Kan** lämmittelee maan parlamenttia sosiaaliturvajärjestelmän uudistamiseksi. Puhuessaan parlamentin istuntopäivän avajaisissa Kan ilmoitti, että hallitus antaa kesään mennessä esityksen Japanin sosiaaliturva- ja verojärjestelmän remontoimiseksi.

– Maamme täytyy uudistaa sosiaaliturvajär-

jestelmä perusteellisesti. Joudumme pyytämään kansalaisia kantamaan osan kustannuksista, Kan sanoi tammikuun puolivälissä.

Valtiovarainministeri **Yoshihiko Noda** puolestaan varoitti, että julkisten menojen rahoituksessa ei voida enää luottaa valtion velkakirjoihin. Noda vaati rohkeita keinoja rahoitustilanteen parantamiseksi.

Japanin lehdistö arvelee, että pääministeri Kan on laittanut sosiaaliturvauudistuksessa peiliin koko poliittisen arvovaltansa. Kan on pyytänyt kaikkia maan isoimpia puolueita mukaan suunnittelemaan uudistusta. Oppositio ei ole kuitenkaan lämmennyt Kanin kutsulle, ellei se saa hallitukselta ensin selkeää uudistussuunnitelmaa.

Keskeinen osa Japanin kiistellyä sosiaaliturvaa on maan kansaneläke- ja työeläkejärjestelmä. Japani on jo aloittanut järjestelmän uudistamisen: miesten eläkeikä nousee asteittain 65 vuoteen 2013 mennessä ja naisten vuoteen 2018 mennessä.

Muutospaineita Japanin sosiaaliturvalle luo maan nopeasti ikääntyvä väestö. Väestöennusteiden mukaan yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä tulee Japanissa olemaan noin 28 prosenttia vuonna 2020, kun sen esimerkiksi USA:ssa arvioidaan olevan noin 16 prosenttia, ja Saksassa ja Suomessa noin 22 prosenttia.

(Mainichi Daily News 19.1., Yahoo News 24.1., Etk.fi 25.4., Maaseudun tulevaisuus 24.1.)

YHDYSVALLAT

Elinajanodote heikkenee

Yhdysvaltain väestön elinajanodote heikkenee.

Vuonna 2008 syntyneen elinajanodote on heikentynyt 77,8 vuoteen. Luku on 36,5 päivää pienempi kuin vuonna 2007 syntyneen elinajanodote.

Eniten elinajanodote heikkenee valkoisen väestön osalta. Heidän arvioitu elinikänsä on lyhenyt 73 päivällä.

Mustien naisten elinajanodote on pysynyt ennallaan 76,8 vuodessa. Mustien miesten elinajanodote taas on noussut 70,2 vuoteen.

Tilastollisen elinajanodotteen heikkeneminen johtune vanhuusiän sairauksien yleistymisestä.

– On vaikea sanoa tarkkaa syytä muutokselle. Ikääntyneiden kuolleisuus on kasvanut, varsinkin vuonna 2010, kansallisen terveystilastokeskuksen tutkija **Arialdi Minino** kertoo.

Edellisen kerran Yhdysvaltain väestön elinajanodote heikkeni vuonna 1993.

(Bloomberg News 9.12., Tieto & Trendit 8/2010)

PUOLA

Valtion budjettia paikataan eläkerahoilla

Puolan hallitus paikkaa budjetin alijäämää ottamalla käyttöönsä yksityisten eläkerahastojen saamia vakuutusmaksuja.

Pääministeri **Donald Tuskin** hallitus on päättänyt, että huhtikuusta lähtien pääosa yksityisiin eläkerahastoihin (OFE) karttuvista vakuutusrahoista siirretään valtion eläkelaitoksen ZUS:n tileille.

OFE-rahastot saavat muutoksen jälkeen vain

noin kolmanneksen nykyisestä vakuutusmaksutulostaan. Rahastojen osuus työeläkevakuutetun ansiotuloista tippuu 7,3 prosentista 2,3 prosenttiin. Loput maksusta siirretään valtion eläkelaitoksen tileille.

Syy eläkerahojen kaappaukseen on Puolan budjetin alijäämä. Hallituksen mukaan eläkerahojen siirto vähentää julkisen talouden alijäämää viime vuoden lähes kahdeksasta prosentista EU:n vaatimaan alle kolmeen prosenttiin bruttokansantuotteesta. Samalla valtion tarve ottaa lainaa supistuu pelkästään tänä vuonna noin kolme miljardia euroa vastaavalla summalla.

Valtiovarainministeri **Jacek Rostowski** vakuuttaa, että nuorten sukupolvien eläketurva ei heikkene. Enemmistö palkansaajista kuitenkin uskoo, että vuodesta 1999 voimassa olleen järjestelmän muutos koituu tulevien eläkeläisten tappioksi.

IPE-lehden tietojen mukaan OFE-rahastojen maksujen kaappauksesta voi syntyä vakavia ongelmia Puolan rahoitusmarkkinoilla. OFE-rahastot ovat sijoittaneet yhteensä 35,5 prosenttia pääomastaan puolalaisten yhtiöiden osakkeisiin. Varsovan pörssissä alkuvuosi on sujunut pelokkaissa tunnelmissa.

Jos Puolan hallitus toteuttaa suunnitelmansa, maa seuraa Unkarin esimerkkiä. Unkari kansallisti joulun alla yksityiset eläkesäästöt helpottaakseen velkakuormaansa.

(HS 24.1., IPE 24.1.)

ALANKOMAA

Kokonaiseläkkeen tiedot yhdestä paikasta

Hollantilaisten kuva eläketurvastaan piirtyi alkuvuodesta tarkemmaksi, kun uusi kokonaiseläkkeen määrän kertova verkkopalvelu avattiin.

Uusi Mijnpensioenoverzicht-palvelu on käytännössä kansallinen eläkerekisteri. Alankomaiden kansalainen voi tarkistaa rekisteristä ns. ensimmäisen ja toisen pilarin eläketiedot.

Verkkopalvelun suosio on alkuvaiheessa ollut suuri. Palvelun avauspäivänä rekisteritietojaan pyrkii katsomaan lähes 300 000 käyttäjää.

Verkkopalvelun tavoitteena on kansalaisten informointi. Palvelun käyttö on ilmaista eikä sille ole asetettu tavoitteita voiton tuottamiseksi.

(IPE 6.1.)

ISO-BRITANNIA

Joka viides elää yli satavuotiaaksi

Yli satavuotiaiksi elävien brittien määrä kasvaa voimakkaasti lähivuosikymmeninä, Britannian työ- ja eläke ministeriö ennustaa.

Ennusteen mukaan nykyisin elossa olevista briteistä liki viidennes elää ainakin satavuotiaaksi.

Vuoteen 2066 mennessä Britanniassa ennustetaan olevan yli puoli miljoonaa yli satavuotiaasta. Heistä 7 700 pääsee viettämään 110-vuotispäiväänsä. Tällä hetkellä satavuotiaita tai sitä vanhempia ihmisiä on Britanniassa vajaat 12 000.

– Nämä luvut osoittavat, kuinka tärkeää on suunnitella elämän myöhempiä vaiheita. Miljoonat meistä tulevat olemaan elämästämme kolmanneksen tai vielä pidempään eläkkeellä, eläke ministeri **Steve Webb** sanoo.

Webbin mukaan ennuste otetaan huomioon, kun Britannian eläkejärjestelmää uudistetaan.

(HS 30.12.)

Työelämän nuoret osaajat katselevat maailmaa toisesta vinkkelistä kuin konkaripolvi.

Y-SUKUPOLVI

ei ripustaudu menneeseen

Miehen sanotaan olevan Marsista ja naisen Venuksesta. Myös eri sukupolvet saattavat tarkastella toisiaan tukevasti omista poteroistaan ja oudoksuvat toistensa käyttäytymistä kuin eri planeetoilta tulleet.

Työelämässä eri sukupolvet ja -puolet sekoittuvat ja kohtaavat toisensa arjen askareissa. Toinen painottaa, että aina on tehty näin. Pöyhöjen hommaa, arvioi samaa työpaikan uusi kasvo päätään pyöritellen.

Työelämässä porukan keskinäisestä arvostuksesta syntyy eteenpäin vierittävää dynamiikkaa, plussien ja miinusten energialataus.

👉 Ykkäreiksi tai diginatiiveiksi kutsutulla Y-sukupolvella tarkoitetaan vuosina 1977–1991 syntyneitä. Y-alkukirjaimen alkuperä juontuu englannin kielestä, Young Generation.

– Nämä internetin aikakauden jo nuoresta pitäen omaksuneet alle kolmevitoset ovat jo jonkin aikaa olleet työelämässä. He ovat tottuneet tuomaan mielipiteensä avoimesti esille eri kanavia hyödyntäen, sanoo johdon konsultti ja työyhteisö- ja esimiesvalmentaja **Helka Pirinen** KPMG:stä.

Ykkäreilla ei ole sellaista mieleen iskostunutta pomopelkoa kuin vanhemmilla sukupol-

villa ajatellaan olevan. Myös pomo saa heiltä herkemmin suoraa palautetta.

– He eivät tosiaankaan tyydy vanhaan johtamistapaan. He haastavat johtamisen ja organisaation johtamismallit avoimesti eivätkä ota asioita itsestään selvyyksinä, Pirinen toteaa.

Mistä he ovat omaksuneet tällaisen tavan? He ovat syntyneet maailmaan, jossa on rohkaistu itsensä ilmaisuun, vaikuttamiseen ja verkottumiseen jo koulussa. Niinpä he käyttävät näitä taitoja myös työelämässä, ja toivovat vastakaikua ilmailulle.

– Y-sukupolven työntekijät vaativat esimiehil-

tä huomiota, palautetta sekä tasa-arvoista kohtelua. Heille kaikkien mielipiteillä on merkitys, Pirinen sanoo.

Uskottava esimies on täysillä mukana

Pirisen työnantaja, KPMG, on johdon konsulttaatio- ja asiantuntijapalveluihin paneutunut asiantuntijayritys. Se tarjoaa esimerkiksi johdon konsultointia sekä työyhteisöjen ja esimiesten valmennuksia.

Työssään konsulttina Pirinen huomaa, että

Y-sukupolvi haastaa organisaation johtamismallit avoimesti. Työyhteisövalmentaja Helka Pirisen mukaan se ei ota asioita itsestäänselvyyksinä.

monesti juuri nämä kolmekymppiset ovat se työntekijäryhmä, joka alleviivaa osaamisen tehokkaampaa hyödyntämistä yrityksissä.

Malttamattomina y-sukupolvelaiset haluavat, että päätökset tehdään nopeasti ja asiat etenevät saman tien. Y-sukupolven edustajat ovat työuran alussa ja odotukset työstä ovat korkealla.

– Heille hyvä esimies on se, joka laittaa itsensä peliin ja johtaa joukkonsa menestykseen. He haluavat työskennellä ryhmissä, tehdä näkyvästi asioita työyhteisössä.

– On väärin tulkita, että y-sukupolvelaiset eivät arvostaisi kokemusta. Malttamattomina he saat-

tavat joskus menettää motivaationsa nopeasti, jos työ ei tarjoa heille tarpeeksi haasteita. Yksitoikkoi-
set rutiinit saatetaan kokea epämotivoiviksi.

Kuitenkin jokaisessa työssä on myös epämu-
kavampia päiviä ja työtehtäviin liittyy rutiiniluonte-
isuutta ja toistoa. Ovatko ykkärit heti ensimmäi-
sen vastoinkäymisen jälkeen ryntäämässä talosta
ulos?

Pirisen mukaan se vältetään, jos työpaikan
tapa toimia on selkeästi tiedossa työpaikalla
kaikilla.

– Työntekijä odottaa selkeitä työtehtäviä. Esi-
miehen on hyvä käydä jo rekrytointitilanteessa
läpi mahdollisen uuden työntekijän odotuksia
työn suhteen ja sitä, mitä tehtäviä työhön kuuluu.

– He muuttavat työpaikkaa, jos eivät tun-
ne kuuluvansa sinne. Mutta kyllä he sitoutuvat
psykologisesti työnantajaansa, jos heille an-
netaan vastuuta. He jäävät ja rupeavat muutta-
maan työpaikkaansa uuden tekemisen tavoin,

Pirinen näkee asian positiivisena mahdollisuu-
tena.

Nettiaikakauden kasvatteja

Miten internet liittyy Y-sukupolven tapaan aja-
tella?

– Y-sukupolvi etsii tietoa reaaliajassa, nope-
asti ja skannaillen. He saattavat syyllistyä välillä
parveiluun ja olla valmiita verkoston viettäviksi,
Pirinen sanoo.

Uuden tiedon tuottamisessa ja tiedon jakami-
sessa Y-sukupolvi on taitava, sillä ei mene sormi
suuhun tietoteknologian edessä.

Johdon konsulttina Pirinen tuntee työnsä pe-
rusteella näitä nuoria johtajia. Kun Y-sukupolven
edustaja on itse esimies, hän haluaa johtaa työn-
tekijöitä joustavasti ja inhimillisesti.

Elämyshakuisesti ja heti-mulle-kaikki-tänne-

nyt mentaliteetilla tilanteesta toiseen notkeasti
siirtyvä työntekijä saattaaakin osua oikeaan ja ottaa
omakseen tämän päivän työelämän vaatimukset.

– Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ovat heil-
le hyveitä.

Toisaalta he osaavat paremmin kuin edeltäjän-
sä korostaa työn ja perhe-elämän tasapainoa. He
näkevät selkeästi sen, että työ on yksi osa elämää,
mutta ei koko sisältöä.

– On parempi, että on muutakin elämää. Sil-
loin jaksaa töissä paremmin. Toivon vaan, ettei-
vät nuoret aseta työhön liittyviä odotuksiaan liian
korkealle, etteivät pety tai väsy, työyhteisövalmen-
taja toteaa.

Teksti ja kuvat: Anne Iivonen

Lähteet: Linda Gravett, Robin Throckmorton:

Bridging the Generation Gap, 2007; Tilastokeskus;

Wikipedia.

X, Y, Z eri sukupolvia

X-sukupolvi

(Baby Busters), vuosina 1965–
1976 syntyneet.

👉 X-sukupolven kuuluvat edus-
tavat niitä ikäluokkia, joiden opis-
keluihin tai työelämään astumi-
nen osuu lamavuosiin. Sukupolven
yhteisiä suuria kokemuksia olivat
maailmankuvaa muuttanut Euroo-
pan kahtiajaon murtuminen, mut-
ta samanaikaisesti talouskehityksen
kääntöpuoli: 1990-luvun laman kyl-
vässä massatyöttömyys sekä globa-
lisaatio.

Y-sukupolvi

(Young Generation), vuosina
1977–1991 syntyneet.

👉 Y-sukupolvi on nimitys nuori-
sosukupolvelle, joka on tiedonha-
lussaan viehättynyt tietokoneiden
ja elektroniikan mahdollisuuksista.
He toteuttavat suuren osan kommu-
nikaatiostaan kansainvälisessä tie-
toverkossa. Globaalit pikaviestimet
ovat kehittyneet juuri tämän suku-
polven tarpeisiin ja niitä sovelletaan
aktiivisesti.

Z-sukupolvi

(Millennials), syntyneet vuo-
den 1991 jälkeen.

👉 Z-sukupolveksi kutsutaan
1990-luvun vaihteen jälkeen synty-
nyttä uutta teknologiapolvea. Sen
arvioidaan eroavan merkittävästi
aikaisemmista ikäluokista (X ja Y)
etenkin suhtautumisessaan tieto-
teknologiaan.

Suuret ikäluokat

Baby Boomers, syntyneet
vuosina 1946–1964 (erityises-
ti 1946–1950 syntyneet).

👉 Viimeiset 50 vuotta Suomen
ikärakennetta ovat hallinneet niin
sanotut suuret ikäluokat. Toisen
maailmansodan jälkeen monissa
länsimaissa, Suomi mukaan luki-
en oli muutaman vuoden kestänyt
korkean syntyvyyden kausi. Televi-
sioaikakaudella syntyneet ikäluokat.

Oikaisu

Joulukuun lehtemme (Työeläke 5-2010) käsitteli työkyvyttömyysaiheita ja alkoholihaitoista puhuttiin myös siihen liittyvänä terveysilmiönä.

Jutussa Alkoholihaitat näkyvät työpaikoilla oli haastateltu **Kari-Pekka Martimoa**. (kuvassa) Pahaksi onneksi jutun yhteydessä oli väärä valokuva. Henkilö ei suinkaan ollut Martimo, vaan Jukka Kivekäs.

Toimitus pahoittelee kuvavirhettä.

180 000 vakuutettua yhä hoidettavana

Valtiokonttori jatkaa valtion eläkelaitoksena

Valtion ja muiden valtion eläkelain mukaan vakuutettujen työntekijöiden eläkeasioiden hoito siirtyi Valtiokonttorista Kevan hoidettavaksi vuoden alusta lukien. Samalla Kevan asiakkaisiksi siirtyi noin 280 000 valtion eläkelain mukaan eläkettä saavaa henkilöä.

Kuitenkin Valtiokonttori hoitaa tulevaisuudessakin valtion eläkelain mukaan vakuutettujen vakuutusturvan. Vakuutettuja oli vuoden 2009 lopussa oli noin 180 000 henkilöä.

Valtiokonttori vastaa valtion työnantajapalveluista ja niihin liittyvistä työnantajalle annettavista eläkkeisiin liittyvistä palveluista.

Valtiokonttorin vastuulla säilyvät niin ikään valtion noin 88 miljardin euron eläkevastuu ja eläkemaksujen laskenta, eläkkeiden rahoitukseen liittyvät vakuutusmatemaattiset tehtävät, palvelusuhteiden rekisteröinti ja eläkemaksujen perintä sekä valtiotyönantajille tarjottavat Kaiku-työnantajapalvelut.

Valtiokonttorista todetaan, että muutoksella ei ole vaikutusta vakuutettujen eläketurvaan, eläkkeiden rahoitukseen eikä eläkevarojen sijoittamiseen.

Valtiokonttori huolehtii valtion eläkemäärärahojen esittämisestä valtion budjettiin.

NIMITYKSET

Eläke-Tapiola

Asiakasyhteydet-yksikköön on nimitetty kolme yhteysjohtajaa. Yhteyspäällikkö, FM **Hemmo Heikkinen**, tuotepäällikkö, KTM **Tuomas Jäntti** ja apulaisjohtaja, FM **Markus Savolainen** on nimitetty yhteysjohtajiksi 1.9.2010 alkaen.

Merkonomi, VTS **Tarja Karhunen** on nimitetty hr-konsultiksi 1.1. alkaen.

KM **Hilkka Malinen** on nimitetty henkilöstöpäälliköksi ja työhyvinvointipalveluista vastaavaksi osastopäälliköksi sekä johtoryhmän jäseneksi 1.1. alkaen.

KTM **Lasse Nenonen** on nimitetty osakesijoitusten salkunhoitajaksi 1.1. alkaen.

OTK **Roope Noronen** on nimitetty lakiasianpäälliköksi 1.1. alkaen.

Eläketurvakeskus

Tradenomi, HSO **Jenni Heikkinen** on nimitetty 1.2. alkaen viestintäassistentiksi Eläketurvakeskuksen viestintäosastolle.

Yhteiskuntatieteiden maisteri (YTM), **Antti Karkiainen** on nimitetty tiedottajaksi Eläketurvakeskuksen viestintäosastolle.

Tradenomi, VTS, **Johanna Merinen** on nimitetty 1.12.2010 alkaen verkkopäätoimittajaksi Eläketurvakeskuksen viestintäosastolle. Merinen on toiminut tätä ennen ETK:n viestinnässä tiedottajana.

Kauppaliiketoimien maisteri (KTM) **Olavi Mäkimattila** on nimitetty 1.11.2010 alkaen osastopäälliköksi.

liköksi Eläketurvakeskuksen hallinto-osastolle.

Kauppaliiketoimien maisteri (KTM) **Laura Nieminen** on nimitetty 1.12.2010 alkaen henkilöstösuunnittelijaksi Eläketurvakeskuksen henkilöstö- ja koulutusosastolle.

Oikeustieteen kandidaatti (OTK) **Karoliina Nurmi** on nimitetty 15.11.2010 alkaen yksikönpäälliköksi Eläketurvakeskuksen lakiosastolle ulkomaantutkimuksen vakuuttamisyksikköön.

Filosofian maisteri (FM) **Lotta Rantala** on nimitetty 1.12.2010 alkaen kielenkääntäjäksi Eläketurvakeskuksen viestintäosastolle.

Varatuomari **Maijaliisa Takanen** on nimitetty Eläketurvakeskuksen lakiosaston osastopäälliköksi 1.6.2011 lukien.

Toimittaja, yhteiskuntatieteiden kandidaatti (YTK) **Riitta Väkeväinen** on nimitetty 23.8.2010 alkaen tiedottajaksi Eläketurvakeskuksen viestintäosastolle.

Etera

LT, neurologian dosentti **Maija Haanpää** on nimitetty Eteran ylilääkäriksi 1.5. lukien.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela

Maatalousyrittäjien eläkelaitos uudisti organisaatiotaan 1.1.2011 ja samalla voimaan tulivat seuraavat nimetykset:

KTM **Jarmo Aalto** nimitettiin talouspalveluista vastaavaksi johtajaksi. Talouspalveluihin

kuuluu myös tietohallinto.

MMM agr. **Antti Huhtamäki** nimitettiin asiakaspalvelusta vastaavaksi johtajaksi. Asiakaspalveluihin kuuluvat vakuutus- ja hyvinvointiyksikkö, eläkeyksikkö ja tapaturmayksikkö.

OTK **Eija Korpi** nimitettiin lakiyksikön päälliköksi.

VT **Sonja Liljus** nimitettiin kehityspäälliköksi.

LL **Jari Rechardt** aloitti ylilääkärinä.

Ilmarinen

DI **Soili Flygar** on nimitetty kehitysjohtajaksi. Hän toimi aikaisemmin osastopäällikkönä.

Kati **Huoponen** on nimitetty työhyvinvointijohtajaksi. Hän toimi aikaisemmin vt. osastopäällikkönä.

KTM **Anna Hyske** on nimitetty yritysvaltuusasioista vastaavaksi päälliköksi. Hän toimi aikaisemmin vastuullisen sijoittamisen asiantuntijana.

KTM **Jukka Welling** on nimitetty yhteysjohtajaksi. Hän toimi aikaisemmin osastopäällikkönä.

Varma

Kauppaliiketoimien maisteri **Kaj Blomster** on nimitetty riskienhallintajohtajaksi sijoitustoiminnon middle officeen 1.2.2011 alkaen.

Kauppaliiketoimien maisteri **Marianne Vahterikoski** on nimitetty viestintäpäälliköksi määräaikaiseen työsuhteeseen 1.12.2010 alkaen.

Hilikka Olkinuora
Parasta ikää

Helsinki, WSOY 2010
249 sivua
ISBN 978-951-0-35435-3

Nuorisosta vanhaisoksi

Oivaltavana kirjoittajana tunnettu **Hilikka Olkinuora** on survonut koko ikäluokkansa tunne- ja ajatuskirjon yksien kansien väliin. Parasta ikää -kirja kuvaa suurten ikäluokkien ikääntymistä, joka on vaikeaa kuin murrosikä.

– Me olimme Suomen ensimmäinen nuorisio. Nyt meistä on tulossa ensimmäinen vanhaisio, jotain muuta kuin vanhukset, kirjoittaa Olkinuora.

Toimittaja ja pappi Hilikka Olkinuora keikkuu nuoralla kirjansa kanssa. Se on toisaalta moraaliopas siitä, millaiseksi ihmisen soisi iän myötä kasvavan, toisaalta ajankuva siitä, mitä ympäröivä todellisuus on. Olkinuora käy läpi teemat rakkaudesta kuolemaan. Kiinnostavia ovat Olkinuoran havainnot työelämästä ja ikääntyvien osasta siinä:

– On merkittävää olla tässä iässä nyt. Yhtäällä meitä

edelleen hivutetaan ja jopa tönitään pois töistä. Ja juuri kun olemme asettuneet heittoistumelle, tarkistaneet las-kuvarjon, siirtyneet johdon erityistehtäviin ja tilanneet lopullisen ajan työpaikkalääkäriltä, meitä kiskotaankin takaisin. Äänekkäästi, sitä paitsi. Rikkuri! Petturi! Kansakunnan hyvinvoinnin vihollinen! Takaisin!

Hilikka Olkinuoran päälausevoittoinen tyyli toimii hyvin lehtikolumneissa, ne ovat olleet lempilukemistoani. Kirjaan tyyli luo rikkonaisuuden tunnun, ylevien ajatusten aalto murtuu liian usein, eikä lukija pääse liukuun.

Helmet on poimittava kirjasta yksitellen, makusteltavaksi myöhemmin. Kuten:

– 'Olisi pitänyt' on elämän alakuloisin aikamuoto.

Riitta Väkeväinen

Jouko Halmekoski:
Orjamarkkinat. Huutolaislasten kohtaloita Suomessa.

Ajatus Kirjat, Gummerus 2011
223 sivua
ISBN 978-951-20-8391-6

Elämän taistelua ennen perhe-eläkettä Huutolaislapsi lisänä

Kilpailutus ei ole uusi keksintö sosiaaliturvan tehokkaaksi hoitamiseksi. Valtaosa orvoista, vaivaisista tai muuten hylätyistä lapsista myytiin elätteelle huokeimman tarjouksen tehneelle julkisissa kunnan järjestämissä huutokaupoissa, joista viimeiset pidettiin 1935.

Laissa huutolaisjärjestelmä oli kielletty jo 1923. Kilpailutus tai "orjamarkkinat", kuten kirjailija Juhani Aho Lasuissaan otsikoi, jatkui kuitenkin lähes nykyaikaan asti.

Vaietun ja huutolaislasten itsensä häpeämän järjestelmän on asikkalalainen **Jouko Halmekoski** koonnut kirjaksi Orjamarkkinat – Huutolaislasten kohtaloita Suomessa. Kirjaan siivöityneet 25 entistä huutolaislasta tarinoineen löytyivät lehti-ilmoituksin. Näin tuoreimmat kirjan lapsuustarinat ajoittuvat 1940–50-luvuille eli aikaan hieman ennen perhe-eläkettä.

Tarinat kertovat huutolaislapsen nälästä ja kaltoin

kohtelusta. Lisäksi ongelmana oli huutolaispaikkojen jatkuva vaihtuminen, mikä jo sinällään tuotti huutolaislapsille koko elämän piinavan yksinäisyyden ja irrallisuuden tunteen.

Järjestelmä ja hoidon olematon valvonta johtivat väärinkäytöksiin. Kerrotaan, että joku vuokraviljelijä oli näännyttänyt hoidokkinsa heti kohta vuosittaisen huutokaupan jälkeen. Huutolaisistaan saamallaan rahoilla torppari osti muutaman vuoden kuluttua oman tilan.

Tietenkin oli myös hyviä hoitopaikkoja, joista kirjassa on myös kertomuksia.

– Minua pelottaa, että omana aikanammekin kaikkein heikoimpien huolenpidosta ollaan ensiksi säästämässä, Halmekoski pohtii liikuttuneena.

Kimmo Kontio

Yhdyskunta

Kokemus ja innostus, kyllä ne vielä kättä lyö.

Suuret ikäluokat ovat saaneet seurata työelämään uusista sukupolvista.

www.tahtikuviot.fi

Ulkoistettua edunvalvontaa

KUKA?

Pekka Kivelä

- Pekka Kivelä (62) on eläkkeellä.
- Lehdistöneuvos, yhteiskuntatieteiden maisteri Espoosta.
- Puolueista riippumattoman Pro Eläke ry:n puheenjohtaja.
- Työskennellyt pitkään metsäteollisuudessa viestintä- ja yhteiskuntasuhteiden sektorilla, viimeksi Metsäliitto-konsernin yhteiskuntasuhteiden johtajana.

Kun seuraa kirjoituksia ja keskustelua eläkeasioista, ei voi välttyä ihmettelemästä, missä keskustelun toinen osapuoli oikein luuraa. Näin keskustelua ei oikeastaan synny lainkaan. Jos sitä on, se muistuttaa ilmaan huiskimista tai ämyriin huutoa.

Eläkkeensaajat ovat kuitenkin äänimäärällä mitaten suuri äänestäjäryhmä. Silti heidän äänensä jää useimmiten piipitykseksi sanomalehtien yleisönosastoissa. Muodollisesti edunvalvonta on organisoitu niin, että poliittisesti sitoutuneet eläkeläisjärjestöt ovat ulkoistaneet edunvalvontansa Eläkeläisliittojen etujärjestö Eetulle. Näyttää pahasti siltä, että nämä ulkoistajat ovat väsyneet kamppaillessaan jäsentensä etujen puolesta ja päättäneet keskittyä vapaa-ajan harrastuksiin, matkoihin ja virkistykseen.

Asiassa ei olisi mitään arvostelemista, jos Eetu olisi tarttunut ärhäkkäämmiin ja korkeammalla profililla edunvalvontaansa. On näköjään sovittu, että yhdistystä vetää vuorovuosin joku meritoinut ja kaiken koenut poliitikko, jolla ei ole enää paloa ajaa eläkeläisten asioita.

Puolueiden kannalta on tietysti mukavaa, jos Eetua vetää joku sisäsiisti ja laivaa keinuttamaton entinen aktiivi, parhaassa tapauksessa jopa ex-ministeri. Kun mandaatti vaihtuu vuosittain, kukaan ei ehdi perehtyä asioihin kunnolla. Vuosittaisiin kokouksiin ehtii muutama jäsen.

Kapinamieli kytee

Eläkeläisten piirissä kytee nyt kapinamieli. Etenkin he, jotka jäivät työeläkkeelle joskus 1996 jälkeen, ovat saaneet kohdata karulla tavalla, miten eläkkeiden ostovoima on raunioitunut. Joukossa on valtavasti yksineläjiä, pitkän virkauran tehneitä ihmisiä, jotka joutuvat sinnittelemään tuhannen euron eläkkeellään kasvavia elinkustannuksia ja heikentynyttä terveyttään vastaan taistellen.

Eihän tässä näin pitänyt käydä. Eläkeläiset jos ketkä ovat tottuneet säästämään eivätkä he kitise turhasta. Yhteisiin talkoisiin vedoten heidät saatiin nielämään indeksimuutos 90-luvun laman jälkeen, kun maamme haluttiin nostaa ahdingosta. Väliaikaisuutta on kestänyt nyt kuitenkin 15 vuotta.

Kun vanhat argumentit eivät enää pure, tahdotaan nyt nostaa esiin uhkakuvat siitä, että nuoret joutuisivat kärsimään liiaksi, mikäli eläkkeiden indeksiperuste palautettaisiin alkuperäiseen asuunsa. Käsittämätöntä tietämättömyyttä osoittavat lukuisat kansanedustajat ja jopa toimittajat, jotka on saatettu uskomaan, että indeksimuutos olisi pois valtion varoista.

Päättäjien uskottavuusongelma

Päättäjillä onkin selvästi edessään uskottavuusongelma. Lainsäätäjänä eduskunnan pitäisi uskaltaa astua pyhän kolmikannan varpaille ja todeta kiistaton väärä, joka tulee korjata. Mutta kuten yhteiskunnassamme on viime vuosina niin usein saatu todeta, on joitakin hiljaisia, muka pyhiä asioita, joita ei kuka tahansa saa nostaa pöydälle. Esimerkiksi eläkeasiat, eläkeikä, lakkosakot ja työrauha ovat asioita, joihin puuttuminen merkitsee ulkopuoliselle lähes poliittista itsemurhaa.

On sovittu. Tämä periaate istuu vahvasti myös eläkeasioista päättävien keskuudessa. Julkisuudessa ei varsinkaan kannata niihin puuttua, koska ”niistähän nämä kaikki huuhaatyypit” saavat vain lisää vettä myllyynsä. Parempi tarjota lounas jollekin kokemattomalle toimittajalle ja kehottaa tätä kertomaan, miten asiat oikeasti ovat.

Keskustele siinä sitten.

Läpinäkyvyys auttaisi

Pieni toivonpilkahdus on kuitenkin siinä, että työeläkeyhtiöiden palkitsemisjärjestelmiä on alettu nostaa keskusteluun. Indeksimuutoksen rinnalla kyse on hytysten ininästä, mutta hyvä niinkin. Eläkeyhtiöiden johto ja hallitukset ovat kaikessa alastomuudessaan paljastumassa varsinaiseksi hyvä veli -verkoksi. Jos kyse olisi alasta, jossa on kova kansainvälinen kilpailu ja tuloksentekoon vaikuttaisivat normaalit kilpailun elementit, bonuspalkkiot saattaisi jopa ymmärtää.

Sen sijaan pientäkään ymmärrystä ei eläkeläisiltä heru sille, että ne on pidetty tyystin poissa päätöksenteosta. Työmarkkinajärjestöjen kiinnostus eläkeläisiä kohtaan kyllä on nähty ja tiedetään. Silti hallituspaikat kiinnostavat kovasti, ja läänitykset ja palkkiovirat hoituvat.

Tällaista Suomea emme kyllä halunneet rakentaa. ”Koskaan ei valehdella yhtä paljon kuin jahdin jälkeen ja ennen vaaleja”, sanoi jo rautakansleri Otto von Bismarck aikanaan. Yhdet vaalit ovat jälleen tulossa, mutta keskustelua vaan ei tahdo syntyä. Kun totta ei uskalleta katsoa silmiin, otetaan tarkastelujaksoksi itselle sopivin tai tähtäys 50 vuoden päähän. Se taas on samanlaista lottoamista kuin säiden ennustaminen.

Pekka Kivelä

Clear increase in the effective retirement age

📌 Last year was the second year in a row with a clear increase in the effective retirement age. At 60.4, it exceeded 60 years for the first time. The increase of 0.6 years in one year was higher than expected, but in line with the set objectives of the Finnish government and labour market organizations. In 2009, they agreed on the need to raise the effective retirement age by three years by 2025 from 59.4 years in 2008.

Nearly half of the increase in the effective retirement age can be ascribed to the abolishment of the unemployment pension for those born in 1950 or later. The other main reason for the increase lies in a diminished pension risk, which can be explained partly by a decrease in the number of persons retiring on a disability pension. Furthermore, according to Statistics Finland, employment among the elderly rose to 56 per cent in 2010, an increase of 14 percentage points during the 2000s. Compared to the equivalent figure of one percentage point for the total working-age population, the increase is huge.

Approximately 71,000 people retired in 2010. In comparison to the peak year in 2009, when nearly 80,000 persons retired, the decline was nearly 10 per cent, or 10,000 persons. Again, the explanation lies in the abolishment of the unemployment pension. In the 2000s, more than 10,000 people retired on an unemployment pension per year, while the figure dropped to approximately 3,000 in 2010.

Today, nearly two thirds of the new retirees retire directly on an old-age pension. Only ten years ago, the equivalent ratio was every fourth, since most new retirees retired on an unemployment or a disability pension.

The effective retirement age is believed to continue to rise, but most likely at a much slower pace than during the last two years. The future trend depends largely on developments in the economy and working life. If employment drops, the consequence will be detrimental for the current positive trend. On the other hand, if the demand for the workforce grows, people may decide to postpone their retirement.

The elderly spend increasingly – of their own money

📌 Over-55-year-olds spend more money and use services more frequently now than in the 1990s. However, they finance the increased spending themselves.

Marja Riihelä, Senior Researcher at the Government Institute for Economic Research, **Reijo Vanne**, Director at the Finnish Pension Alliance, and **Risto Vaittinen**, Economist at the Finnish Centre for Pensions, have studied age-related changes in consumption and production in Finland between 1990 and 2006. Their report, *Changing Patterns of Intergenerational Resource Allocation in Finland*, was written within a global research network on consumption and wage formation. Finland is the first country to publish long-term results on the financing of consumption during various stages in life.

Careers begin and end at a later age and last longer than before. In relation to previous generations of the same age, 55–64-year-olds use public services to a lesser degree than earlier and begin drawing pensions later in life. Hence, their consumption of public assets and services has decreased, while their private consumption has increased vastly.

The spending of capital income has risen clearly among the 55–64-year-olds, who do not dissolve their assets but spend the returns. Using capital income to finance consumption is no longer the privilege of the well-paid minority but a general trend.

The potential takers of the increasing wealth of the elderly are many, including the ever-growing number of companies offering nursing services and golf trips.

Another attempt to make good use of the wealth of citizens is the supplementary pension scheme proposed by the Ministry of Finance. In this scheme, a person aged 60–65 would pay a large lump sum and, in return, receive a monthly pension of nearly EUR 1,000 from the age of 80 onwards. Vanne foresees a fairly small market for this so-called longevity pension since people tend not to believe in projections of long life.

According to Vanne, what is more important is the hidden message underlying the Ministry's proposal: services will not be funded by public assets to the same extent as they are today.

Generation Y is not stuck in the past

📌 In working life, generations mix and meet with a various degree of success. However, the mutual respect of people of all ages helps to generate a positive dynamics and energy at the workplace.

Helka Pirinen, Senior Manager at KPGM, specializing in management consultation and expert services, explains that members of **Generation Y** (Gen Y, also called the Young Generation), born between 1977 and 1991, grew up in the age of the Internet and entered working life some time ago. Already at school, they were encouraged to express themselves, exercise influence and engage in networking. They master information technology and various channels of communication. Most of all, they challenge the leadership and corporate management models of the previous generation.

Gen Y employees expect clear work assignments. Pirinen therefore encourages supervisors to ask already during the recruiting process what expectations the potential new employee has for the job in question and to outline what tasks come with the job. Gen Y members commit themselves psychologically to their employer as long as they are given responsibility.

Gen Y employees demand attention and feedback from their supervisors. They see equality and fairness as virtues. According to Pirinen, these employees in their thirties often call for a more efficient use of competence in companies. They want decisions to be made and actions to be taken instantly. In their opinion, a good supervisor puts him or herself on the line and leads the team to success.

As supervisors, members of Gen Y want to be flexible and humane leaders. They are also better than their predecessors at balancing work and their private life. However, Pirinen raises one concern: that Gen Y employees set their work-related expectations too high and, as a result, end up disappointed or worn out.

Hanna-Leena Roivainen, Recruiting Director at Oulun Yritystakomo, is a member of Generation Y. She expects the relationship with her supervisor to be based on equality, openness and mutual respect, in which both parties share their competence with each other.

Characteristically for Gen Y members, Roivainen states that she finds work important but wants to combine it with her own needs, family life, friends and spare time. As Gen Y members know: success at work includes taking care of oneself.

ELÄKETURVAKESKUKSEN

JULKAISUJA

ELÄKETURVAKESKUKSEN JULKAISUT OVAT LADATTAVISSA PDF-MUODOSSA KOTISIVULTA WWW.ETK.FI
JULKAISUJA VOI MYÖSTILATA PAPERIVERSIONA OSOITTEESTA AINEISTOTILAUKSET@ETK.FI (TAI VAIHDE 010 7511)

TILASTOJA

Suomen työeläkkeensaajat ja vakuutetut 2009 Arbetspensionstagare och -försäkrade i Finland 2009 Pensioners and insured in Finland 2009

Julkaisu sisältää tietoja Suomen työeläkkeensaajista ja työeläkkeelle siirtyneistä. Julkaisussa on tietoja myös työeläkemenosta, ulkomaille maksetuista työeläkkeistä sekä työeläkekuntoutuksesta. Tiedot kattavat koko yksityisen ja julkisen sektorin lakisääteisen eläketurvan. Tilasto tuotetaan yhteistyössä Kevan ja Valtiokonttorin kanssa.

ISSN 1795-5165 Suomen virallinen tilasto (painojulkaisu)
ISSN 1796-0479 Suomen virallinen tilasto (verkkójulkaisu)
ISSN-L 1796-668X Suomen työeläkkeensaajat ja vakuutetut

TILASTORAPORTTEJA

Työeläkkeiden rahoitus vuonna 2009

Tilastoraportissa tarkastellaan pääpiirteittäin työeläkkeiden rahoitusperiaatteita vuonna 2009 ja esitetään tilastotietoja muun muassa maksetuista eläkkeistä, perityistä eläkemaksuista ja eläkevaroista sekä niiden sijoittamisesta. Raportti käsittelee sekä yksityisten että julkisten alojen eläkkeiden rahoitusta.

Tekijä: Marja Kiviniemi
Sarja: Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja 9/2010
ISSN-L 1459-3823

Tilastoraportti vuoden 2009 kustannustenjaosta

Raportissa esitetään kustannustenjaon periaatteet sekä vuoden 2009 kustannustenjaon tilastolukuja ja aikasarjoja. Raportissa on myös tietoa kustannustenjaon kertoimista ja kustannustenjakoa koskevista laikipykälistä, perusteista ja ohjeista. Tilastotaulukoissa on tietoa maksetuista eläkkeistä ja kustannustenjaon kautta kulkeneista rahavirroista sekä kustannustenjaon ennakoiden vertailua toteutuneisiin tietoihin.

Tekijät: Sergei Lahti, Eeva Puuperä ja Mikko Sankala
Sarja: Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja 8/2010
ISSN-L 1459-3823

RAPORTTEJA

Changing Patterns of Intergenerational Resource Allocation in Finland

Tutkimuksessa arvioidaan ikäryhmätalpidon (National Transfer Accounts, NTA) avulla vuosina 1990–2006 tapahtuneiden elinvaiheen ansainta- ja kulutusrakenteen muutosten vaikutuksia sukupolvien välisiin tulonsiirtoihin ja taloudellisten resurssien kohdentamiseen elinkaarella.

Tekijät: Marja Riihelä, Risto Vaittinen ja Reijo Vanne
Sarja: Finnish Centre for Pensions, Reports 2011:1
ISBN 978-951-691-142-0 (sid.)
ISBN 978-951-691-143-7 (PDF)
ISSN-L 1238-5948

KATSAUKSIA

Kokonaiseläke 2011. Työeläke, kansaneläke ja verotus

Katsauksessa on koottu yhteen kokonaiseläkkeeseen vaikuttavien osien määräytyminen vuonna 2011. Esimerkkitaulukoiden avulla on esitetty, miten kokonaisnettoeläke muodostuu eri tulotasoilla. Katsauksessa on tarkasteltu työeläkkeen, kansaneläkkeen ja sen lisien määrääntymistä ja eläkkeiden verotusta kyseisenä vuonna. Eläkkeiden verotuksen yhteydessä on tarkasteltu verotusta yleisemminkin ja vertailtu eläkkeensaajien vero- ja maksurasitetta eri tulotasoilla palkansaajien vastaavaan.

Tekijä: Antti Mielonen
Sarja: Eläketurvakeskuksen katsauksia 2011:1
ISSN-L 1236-7737